

Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası**Zahide EFE¹**

APA: Efe, Z.. (2020). Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 460-493. DOI: 10.29000/rumelide.752433.

Öz

Klasik Türk edebiyatında divan ve mesnevilerle birlikte en önemli eser türlerinden biri de mecmualardır. Klasik Türk edebiyatının önemli kaynakları arasında yer alan mecmualar sahip oldukları şekil, dil ve muhteva itibarıyla birtakım sınıflandırmalara tabi tutulmuşlardır. Bu sınıflandırmalarda yer alan mecmua türlerinden biri de belli şahıslar adına tertip edilmiş olanlardır. Bu tarz mecmualar genellikle padişahlar ve devlet adamları adına tertip edilmiştir. Bu özellikleri haiz olan mecmulardan biri de Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada kayıtlı olan ve Sultan II. Mustafa için yazılan şiirleri ihtiva eden *Mecmûa-i Tevârih*'tir. Bu eserde, II. Mustafa'nın cülûsu ve Sakız Adası'nın fethi münasebetiyle 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şair tarafından kaleme alınan 100 manzume bulunmaktadır. Bu manzumeler edebî açıdan önemli oldukları kadar yazıldıkları dönemin tarihî ve toplumsal olaylarına ışık tutmaları bakımından da oldukça önemlidir. Bu çalışmada öncelikli olarak *Mecmûa-i Tevârih*'in şekil ve muhteva özellikleri üzerinde durularak birtakım değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ardından mecmuada yer alan şiirlerden bazı örnekler verilerek mecmuadaki şiirlerin MESTAP'a göre tasnifi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, mecmua, II. Mustafa, cülûsiyye, Sakız'ın fethi

The journal of poems which were made for Sultan Mustafa II**Abstract**

One of the most important work types is the journals with the divan and mesnevi in The Classical Turkish literature. The journals which are among the important sources in The Classical Turkish literature were subjected to a set of classifications by means of their form, language and content. One of these journal types in these classifications is those which were formed on behalf of the certain persons. Such journals were generally formed on behalf of the padishahs and statesmen. One of the journals with these features is *Mecmûa-i Tevârih* which is recorded in 3700 no. In Nuruosmaniye Library and contains the poems that were written for Sultan Mustafa II. In this work, 100 poems which were written by 67 poets who lived at the end of 17th century and at the first quarter of 18th century are available on the occasion of Mustafa II's enthronement and the conquest of Sakız. These poems are important in terms of literature for the history of period when they were written and as they enlightened the social events. In this research, *Mecmûa-i Tevârih*'s form and content features were firstly emphasized, and a set of evaluations were made. Next, the poems in the journal were classified according to MESTAP as some of their samples in the journal were given.

Keywords: Classical Turkish literature, mecmua, Mustafa II, cülûsiyye, conquest of Sakız

¹ Ar. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü (Osmaniye, Türkiye), zahide_efe@outlook.com, ORCID ID: 0000-0002-1411-4557. [Makale kayıt tarihi: 16.05.2020-kabul tarihi: 20.06.2020; DOI: 10.29000/rumelide.752433]

Giriş

Çeşitli şekil ve türlerdeki eserleri bir araya getirerek zengin muhtevaları ile ön plana çıkan ve kütüphanelerde oldukça fazla örneği bulunan mecmualar, klasik Türk edebiyatı çalışmaları için oldukça ehemmiyeti haiz eserlerdir. Mecmualar üzerine yapılan ilmî çalışmaların² artması neticesinde birçok araştırmacı tarafından mecmualar hem şekil hem de muhteva itibarıyla birtakım sınıflandırmalara³ tabi tutulmuştur. Bu sınıflandırmalarda muhteva bakımından karşımıza çıkan mecmua türlerinden biri de şahısların tertip ettiği⁴ veya şahıslar için tertip edilen mecmualardır. Yapılan ilmî çalışmalar neticesinde gün yüzüne çıkan ve belli şahıslar adına tertip edilmiş olan mecmua örneklerinden bazıları hakkında aşağıda bilgi verilmiştir. Yapılacak olan yeni çalışmalarla bu tarz mecmuaların sayısının artacağı muhakkaktır.

I. Mahmûd için yazılan şiirler mecmuası: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde (Revan 1977) bulunan bu mecmua, Hıfzî Ağa tarafından 1143-44/1730-32 tarihleri arasında derlenmiştir. Mecmua, iki bölümden oluşmaktadır. I. Mahmûd'un doğumu, derse başlaması, sakal bırakması, tahta çıkması, 1144/1731 senesinin gelmesi ve padişah hakkında yazılmış çeşitli şiirlerden meydana gelen birinci bölümde 53 değişik şairin şiiri yer almaktadır. Mecmuanın ikinci bölümünde ise Hıfzî'nin yazmış olduğu III. Ahmed'in tahttan indirilişi ile I. Mahmûd'un padişah olması sırasında İstanbul'da meydana gelen olaylar hakkında gün gün bilgi veren mensur Rûznâme yer almaktadır (Aynur ve Şen 2019: 39-73).

Sultan I. Ahmed methiyeleri: Fransa Milli Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü 1035 numarada kayıtlı olan bu şiir mecmuasının tamamına yakını Sultan I. Ahmed için yazılan methiyelerden oluşmaktadır. Mecmuada, 16. ve 17. yüzyıldan 37 şaire ait 213 Türkçe şiir bulunmaktadır (Yıldız ve Batur 2019: 17-72).

Ahmed Hasîb Efendi'nin Mecmû'a-i Tevârih'i: Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi Bölümü 3388 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Hekimoğlu Ali Paşa için yazılan şiirleri ihtiva etmektedir. Hekimoğlu Ali Paşa, 1155/1742 senesinde ikinci kez sadrazam olduğunda devrin pek çok şairi bu tayini tebrik ve tebşir niyetiyle kasideler ve tarih manzumeleri kaleme almışlardır. Ali Paşa kendisine takdim edilen bu manzumelerin bir araya getirilmesi işini Ahmed Hasîb Efendi'ye vermiştir. Ahmed Hasîb

² Mecmualarla ilgili yapılan ilmî çalışmaları daha derli toplu bir hale getirerek okuyucu ve araştırmacıların hizmetine sunmak maksadıyla 3 Mayıs 2011 tarihinde "*Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*" başlığı altında bir sempozyum düzenlenmiştir. Ardından 30 Haziran 2012 tarihinde Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığının himayesinde "*Osmanlı Şiirinin Hazineleri: Mecmualar ve Cönkler Çalıştayı*" ve 27-28 Ekim 2017 tarihlerinde "*MESTAP (Şiir Mecmualarının Tasnifi Projesi) Çalıştayı*" gerçekleştirilmiştir. Fatih Köksal'ın öncülüğünde başlatılan Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (<https://mestap.com>) ile mecmualarla ilgili yapılan çalışmaların sayısı artmakla birlikte daha sistemli bir hale dönüşmüştür.

³ Mecmuaların sınıflandırılması hususunda bkz. Kılıç, A. (2012), "Mecmûa Tasnifine Dâir" *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (hazırlayanlar: Hatice Aynur ve öte.), Turkuaz, İstanbul, s. 75-96; Köksal, M. Fatih, (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematiik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, İstanbul: Kesit Yayınları. s. 83-101; Gürbüz, M. (2012), "Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Haz.: Hatice Aynur vd.), İstanbul: Turkuaz Yayın. s. 97-113; Levend, A. Sırrı (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 166-67; Kut, G. (1986). "Mecmua". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C. 6. İstanbul: Dergâh Yay. s. 170; Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. *Turkish Studies*, 8 (1), s. 53; Koncu, H. ve Çakır, M. (2012). Şairleri Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz, s. 120; Uzun, M. (2003). "Mecmua". *İslam Ansiklopedisi*. C. 28. Ankara: TDV Yay. s. 265.

⁴ Mecmuaların çoğunluğunun derleyeni belli olmamakla birlikte belli şahıslar tarafından tertip edilen mecmualar da bulunmaktadır. Pervane Bey'in *Mecmûa-i Nezâir'i* (Gıynaş 2017), Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâir'i* (Köksal 2017) ve Eğridirli Hacı Kemal'in *Câmîü'n-Nezâir'i* (Ertek Morkoç 2003) gibi nazire mecmualarının yanında *Nigînî Mecmuası* (İçli 2017), *Kasımî Mecmuası* (İçli 2018), *İshak-zâde Fevzî Mecmuası* (Köksal 2016) gibi belli şahıslar tarafından tertip edilen mecmualar da bulunmaktadır.

Efendi, 1155/1742 senesinde derlemeye başladığı mecmuayı yaklaşık bir sene zarfında tamamlamıştır. *Mecmûa-i Tevârîh*'te 60 şaire ait 112 civarında manzume yer almaktadır (İnan 2013).

Vekâyi'-i Ali Paşa: Eserin biri Türkiye'de, iki tanesi Daru'l-Kütübi Mısriyye'de, bir tanesi de Bibliotheque Nationale de France (Fransa Milli Kütüphanesi) de olmak üzere dört nüshası bulunmaktadır. Kelâmî-i Rûmî tarafından kaleme alınan eser, 1601-1603 yılları arasında Mısır valiliği yapan Yavuz Ali Paşa adına kaleme alınmıştır. Eser, iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Ali Paşa'nın Mısır valiliği sırasındaki icraatları anlatılmaktadır. İkinci bölüm ise Ali Paşa'nın Kelâmî'den devrin şairlerinin yazdığı kasideler ve beyitleri bir araya toplaması isteği üzerine kaleme alınmıştır. Kelâmî, devrin şairlerinin Ali Paşa hakkında yazdığı kaside, gazel, tarih, kıt'a, terci-i bend gibi nazım şekilleriyle kaleme alınmış şiirleri bir araya getirmiştir (Demirsoy 2010).

Fâiz Efendi ve Şâkir Bey mecmuası: Halet Efendi Kitaplığı, 763 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Üçüncü Ahmed ve Nevşehirli Damat İbrahim Paşa adına Fâiz Efendi ve Şâkir Bey tarafından tertip edilmiştir. Mecmuada Üçüncü Ahmed ve İbrahim Paşa adına yazılmış toplam 502 şiir mevcuttur. Bu şiirlerden 242 tanesi İbrahim Paşa'ya yazılmış kasidelerdir. Toplam 98 şairin bulunduğu mecmuada, 82 şairin İbrahim Paşa'ya yazılmış kasidesi mevcuttur. Ayrıca mecmuada 160 tarih, 7 terki-i bend, 5 terci-i bend, 2 müseddes, 17 manzume, 17 gazel-i müzeyyel, 2 mesnevi, 3 muaşşer, 3 tahmis, 17 Arapça tarih, 7 Arapça kaside ve 5 Farsça kaside mevcuttur (Hakverdioğlu 2007).

Defterdar Mehmed Behcet Efendi'ye sunulan şiirler mecmuası: Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Manzum 575 numarada kayıtlı olan bu mecmua, Defterdar Mehmed Behcet Efendi adına tertip edilmiştir. Mecmuada Behcet Efendi için kaside, terci-i bend, tahmis, kıt'a, gazel ve beyit nazım şekilleri ile yazılmış toplam 108 şiir bulunmaktadır. Mecmuada ramazaniyye, ıyidiyye, bahariyye ve tarih gibi nazım türleri ile yazılmış manzumeler yer almaktadır. Behcet Efendi'nin 1164/1750-51 tarihinde ikinci defa defterdarlık görevine gelmesi, 1164/1750-51 tarihinde tersane amiri olması, 1165/1751-52 tarihinde hane inşa ettirmesi, 1155/1742-43 tarihinde kasır yaptırması, yine 1156/1743-44 tarihinde bu kasra serdâb yaptırması, 1159/1746-47 tarihinde Üsküdar'da Şeyh Yusuf Halvetî'nin tekyesini tamir ettirmesi ve 1164/1750-51 tarihinde Siroz'a gitmesi ve dönmesi için düşürülmüş tarih manzumeleri bulunmaktadır (Kaplan ve Efe 2020).

Ârif Efendi, Mecmû'a-i Eş'âr (III. Selim'le ilgili şiirler): İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Türkçe Yazmalar Bölümü R. 827'de bulunan bu mecmua, Müderris-zâde Mehmed Ârif Efendi tarafından derlenmiştir. Mecmua'da Sultan III. Selim'e ait 1 nazm, devrin bazı şairleri, devlet adamları, çeşitli meslek erbabı tarafından III. Selim'in tahta çıkışını övmek ve bu olaya tarih düşürmek amacıyla kaleme alınmış 69 tarih manzumesi ve 2 kaside bulunmaktadır (Özerol 2013).

Mecmû'a-i Tevârîh: Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde E.H 1487 numarayla kayıtlı olan bu mecmua, Sultan II. Mustafa için yazılan şiirleri ihtiva etmektedir. Mecmuada II. Mustafa dönemi (1695-1703) olaylarına dair yeni ve tafsilatlı bilgiler yer almakta, XVII. yüzyılın ikinci yarısını kapsayan dönemdeki siyasî-sosyal aksaklıklar samimî bir dille yansıtılmaktadır. Mecmuada bulunan tarih manzumelerinde padişahın yanında sefere giden kişilerin bir kalenin fethi esnasında şahit oldukları ana dair canlı tasvirleri yer almaktadır (Piroğlu 2019). Toplam 59 manzumenin bulunduğu bu mecmuada bizim çalışmamızın konusunu teşkil eden mecmuayla benzerlik gösteren 18 manzume bulunmaktadır.

Sultan II. Mustafa için yazılan şiirler mecmuası

1. Sultan II. Mustafa hakkında

*Başımızdan hiç hevâ-yı zülf-i yâr eksik değil
Mürtefî' yerdir anınçün rûzgâr eksik değil
İkbâlî*

II. Mustafa, Osmanlı padişahlarının yirmi ikincisi ve İslam halifelerinin seksen yedincisidir. Sultan IV. Mehmed'in oğlu olup 1074/1664 tarihinde Gülnûş Emetullah Sultan'dan İstanbul'da doğmuştur. Devrin âlimlerinden iyi bir tahsil görmüş ve Vanî Mehmet Efendi ile Seyyid Feyzullah Efendi'den ders almıştır (Çibir 2016: 13).

1106/1695 yılında amcası II. Ahmed'in vefatı üzerine tahta geçen II. Mustafa, ilk iş olarak ataları gibi bizzat ordunun başında sefere çıkma isteğini bildiren ve yapacağı işleri anlatan bir hatt-ı hümayun yayınlamıştır. Bundan böyle kendisine zevk ve rahatı haram kıldığını, babası Sultan Mehmed'den beri padişahların eğlenceye düşmeleri ve ihmalleri yüzünden düşmanın İslam ülkelerini ele geçirdiğini, Allah'ın yardımıyla onlardan intikam almak için bizzat kendisinin gaza ve cihada niyet ettiğini belirtmiştir (Özcan 2006: 275).

II. Mustafa ilk yıllarında kısmi başarılar elde etmiş ancak daha sonraki yıllarda Macaristan, Mora, Podolya kaybedilmiştir. Padişah, devletin Gerileme Dönemi'nin en tipik hadisesi sayılan Karlofça Antlaşmasını (1699) imzalamak zorunda kalmıştır. 1700 yılında Ruslara Azak'ın bırakılmasıyla da Karadeniz bir Türk gölü olma vasfını kaybetmiştir. On altı yıldan beri devam eden savaşlardan yıpranan devlet, 1703 yılında Birinci Edirne Vakası adıyla anılan ayaklanma ile birlikte büyük bir sarsıntı geçirmiştir. Padişah bu ayaklanma neticesinde tahtını kaybetmiş ve kısa bir süre sonra 29 Aralık 1703 tarihinde de vefat etmiştir (İsen vd. 2012: 178).

Çok iyi hocalardan ders alan II. Mustafa, hat sanatıyla da uğraşmış, Hocaşâde Mehmed Enverî ve Hâfız Osman'dan ders almış, özellikle sülûs, nesih ve celî yazılarda başarılı örnekler vermiştir (Müstakimşâde, s. 539). IV. Murad'dan sonra gelen Osmanlı padişahları içinde en âlimi ve kültürlüsüdür. Âlimlerle sohbet etmekten hoşlanan II. Mustafa, ilme ve ilim adamlarına önem vermiş ve onları korumuştur (Çibri 2016: 13). Aynı zamanda iyi bir şair olan padişah, şiirlerinde önceleri Meftûnî, daha sonraları İkbâlî mahlasını kullanmıştır (Arkun 2010: 284).

2. Mecmuanın şekil özellikleri

Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada bulunan eser, *Mecmûatü't-Tevârîh* ismi ile kayıtlıdır. 45 varaktan müteşekkil olan mecmua, nesih hatlıdır. Kütüphane kaydına göre eserin fiziksel tavsifi şöyledir: 180x109, 119x065 mm. ölçülerine sahiptir. İçi-dışı meşin, yaldızlı salbek şemse, köşebent cetveli, miklebli, şirazeli, cilt yaldız kaplamadır.

Her sayfa tek sütun ve 8 satırdan oluşmaktadır. Derkenarlarda da şiirler mevcuttur. Şiir başlıklarında yaldızlı metinlerde ise siyah mürekkep kullanılmıştır. Her sayfanın sonunda diğer sayfanın hangi kelimeyle başladığını gösteren reddadiyeler vardır. 40b-45a varaklarının derkenarları ve 45a varağına şiir kaydedilmemiştir. Hem bu varakların boş kalması hem de 40a varağına yer alan Nâimî mahlaslı bir şaire ait olan şiirin eksik olması mecmuanın tamamlanamadığı ve yarım kaldığı intibasını uyandırmaktadır. 1b-5a, 7a-7b, 10a-11a varakları arasında yer alan Arapça şiirler harekelidir.

Mecmuanın 1a sayfasında Sultan III. Osman'ın mührü, yazmanın Sultan Osman tarafından vakfedildiğini gösteren bir ibare ve "Bende-i Latîf İbrâhim Efendi" yazan bir mühür bulunmaktadır.⁵

Mecmuada nazım şekilleri, kafiye ve redif gibi hususlarda belli bir tertip düzeni gözetilmemiştir. Şiir başlıklarının tamamına yakınında şairlerin mahlası zikredilmiştir. Bazı şiirlerin başlığında ise şairle ilgili tanıtıcı ifadeler yer verilmiştir.

Mecmuada yer alan 89 Türkçe manzumenin 7 farklı nazım şekli ile yazıldığı görülmektedir. Nazım şekilleri arasında en çok kıt'a nazım şekli ile yazılmış olan şiirler kayıtlıdır. Onu nazım ve kaside izlemektedir. Mecmuada bulunan şiirlerin nazım şekilleri ve sayıca dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Sıra	Nazım şekli	Adet
1.	Kıt'a	45
2.	Nazım	23
3.	Kaside	12
4.	Mesnevi	4
5.	Terkib-i bend	2
6.	Müfred	2
7.	Koşma	1

2. Mecmuada bulunan şairler ve şiir sayıları

Mecmuada toplam 100 manzume bulunmaktadır. Bu manzumeler 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şaire aittir. Mecmuada yer alan manzumelerin 6'sı Arapça 5'i Farsça'dır. Mecmuda en fazla şiiri bulunan şair, 4 şiirle Hayrabolulu Mahmud'dur. Onu 3'er şiirle Nahîfî Çelebi, Mâhir Abdullah ve Müderris Süleyman izlemektedir.

Mecmuada yer alan şairlerin genel itibarıyla devrin tanınmış şairleri olmayıp padişahın yakın çevresinden ve saraya yakın kişiler oldukları görülmektedir. Manzumelerin başlıklarında yer alan "hâne-i hassa, der-hazîne, kethudâ-yı mehterân-ı hayme-i hassa, der-hâne-i hassa" gibi ifadeler bu şairlerin padişaha yakınlığını ve saraya aidiyetini teyit eder mahiyettedir. Bunun yanında şairlerin birçoğunun ilmiye sınıfına dâhil oldukları görülmektedir. Örneğin; Mehmed Füyûzî, Ahmed Efendi, Mâhir Abdullah, Tâlib müderrislik ve kadılık, Nahîfî hattatlık ve kâtiplik, Halîl kadılık, Zülâlî müderrislik ve kazaskerlik yapmış şairlerdir. Yine mecmuada yer alan şairlerden bazılarının Mevlevî ve Halvetî tarikatlarına mensup kişiler oldukları görülür. Bunlar arasında Enîs Recep Dede Mevlevî, Himmetzâde Abdî ise Bayramîlik ve Halvetîlik kolunun özelliklerini taşıyan Himmetîlik kolunun şeyhidir. Mustafa

⁵ "Nuruosmanî" denilen cami, kütüphane, medrese, imaret, sebîl, çeşme ve türbeyi içine alan külliye I. Mahmud tarafından yapılmaya başlanmış ancak külliye tamamlanamadan I. Mahmud vefat etmiştir. Yerine geçen kardeşi III. Osman tarafından I. Mahmud'un vefatına kadar Sultan Mahmud Camii, Sultan Mahmud Kütüphanesi diye yad olunan imaretlerin adları "Nuruosmanî"ye çevrilmiştir. I. Mahmud saray hazinelerinde ve kendi hususi kütüphanesinde bulunan 5060 adet yazma ve kitabı bu kütüphaneye naklederek kendi namına vakfetmiştir. Tuğralı büyük bir mühür ve bunun altına da kitabın Sultan Mahmud tarafından vakfedildiğini tescil eden üç dört satırlık talik bir yazı evkaf müfettişi tarafından mühür ile tasdik olunmuştur. III. Osman başa geçtiğinde her kitapta Sultan Mahmud'un büyük vakıf mührünü, tuğrayı hümayunu ve vakfiye hükmünde olan tasdikli yazıyı ihtiva eden baş sayfanın üzerine kalınca bir kâğıt yapıştırılarak eski mühür ve vakfiye yazısı kapatılmıştır. Yapıştırılan her kâğıt üzerine Sultan Osman namına hâkettirilen büyük bir mührü ve tuğrası basılmış ve bu kitapların Sultan Osman tarafından vakfedildiğini gösteren yine eskisi gibi bir ibare yazılmış ve "İbrâhim Hanîf Bende-i Latîf" mührünü basan evkaf müfettişi tarafından tasdik olunmuştur (Serezli 1948: 19-20)

Ma'nevî Efendi Ordu-yu Hümayun'da, Vahyî Efendi ise Şeyhülharem Tekkesi'nde şeyhlik yapan şairlerdir. Bunun dışında Müstakîm Çelebi Halvetîlik, Nahîfî ve Nakşî İbrâhîm Efendi Mevlevîlik tarikatına intisap eden şairler arasındadır.

Mecmuada bazı şairler hakkında biyografik bilgiler de bulunmaktadır. Bu bilgiler, şairlerin şiirlerinin başlıklarında verilmiştir ve şairlerin nereli oldukları, kimlikleri ve meslekleri ile ilgilidir. Bu minvalde bilgi verilen şairler şunlardır: “Müezzîn Abdullâh Çelebi, Mahmûd Hayrabolu, Süleymân el-Müderriş, Ahmed Efendi Hâne-i Hassa, Derviş Ahmed Der-Hazîne, Nakşî İbrâhîm Efendi, Mahmûd Kankırî, İmâm-zâde Şükûfî Mehmed, el-hâc Mehmed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa, Mehmed el-Yanyevî, Füyûzî Mehmed Efendi, Halil el-kâdî, Himmet-zâde Abdullâh Efendi, Mâhîr Abdullâh Efendi, Mehmed Şeyhî Mevlevî Be-hâne-i Beşiktâş, Tophâneli Mehmed Efendi, İbrâhîm Efendi Der-Hâne-i Hassa.”

Şiir mecmualarının en önemli özelliklerinden biri kaynaklarda adı geçmeyen şairlerin şiirlerine yer vermeleri ve böylece unutulmuş birçok şairi gün yüzüne çıkarmalarıdır. Çalışmamızın konusunu teşkil eden mecmuada da tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda ismine tesadüf edemediğimiz şairler bulunmaktadır. Bu şairler; Bâbî Efendi, Fakîrî Çelebi, Havfî Çelebi, Hîtâmî, İmâm-zâde Şükûfî Mehmed, Külâhî, Mahmûd Kânkırî, Mehmed el-Yanyevî, Mehmed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa, Tablî Efendi, Tophâneli Mehmed Efendi'dir.

Mecmuada mahlası bulunmayan manzumeler de yer almaktadır. Bunlar “Târîh-i Diger Ser-bostânî-i Edirne” başlıklı kıt'a, “Târîh-i Diger Du'â-gûy” başlıklı kaside ve “Târîh-i Diger Cülûs-ı Sultân Mustafâ” başlıklı müfred olmak üzere toplam 3 manzumedir.

Aşağıdaki tabloda mecmuada şiiri bulunan şairler alfabetik olarak sıralanmış ve şiirlerinin sayıları ile varak numaraları gösterilmiştir. Bu şairlerden hakkında herhangi bir malumata vardıklarımızın hayatları hakkında dipnotta kısaca bilgi verilmiştir:

	Mahlas	Şiir Sayısı ve Bulunduğu Varak
1.	Abdu'l-Bâkî	1 manzume, vr. 21 ^a
2.	Adlî ⁶	1 manzume, vr. 5 ^b
3.	Ahmed Efendi ⁷	1 manzume, vr. 10 ^a
4.	Ârif ⁸	2 manzume, vr. 5 ^b , 6 ^b

⁶ Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Yeniçeri ocağında kul kethüdâlığı yapan Süleyman Ağa'nın oğludur. Hatice Sultan'ın kethüdâsı olduğu için Divan-ı Sultanî olmuştur. Ahkâm emînliği, taşra kâğıt emînliği, küçük kale tezkirecililiği ve Divan-ı Hümayun'da yeniçeri efendiliği gibi görevlerde bulunmuştur. 1143/1731'de cizye muhasebecisi, 1143/1731'de tekrar tersane emini olmuştur. Sâlis defterdarlığı görevinde de bulunan Adlî'nin son görevi 1151/1739'da atandığı Rikab-ı Hümayun kâtipliğidir. 1156/1743-44 tarihinde vefat etmiştir (Kesik, Beyhan 2014). *Mehmed Adlî Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Baltalı, Seval 2016). Mecmuada yer alan Adlî'ye ait manzume şairin *Divân*'ında yer almaktadır.

⁷ Asıl adı Ahmed olup Çerkez asıllıdır. Vezir Abdî Paşa'nın hazinedarı Abdî Ağa'nın kölelerindenidir. Silahşör, cündî, sühanşinâs olmakla ve Paşa'nın da yardımıyla saraya dâhil olmuş ve önce hazine odasına, daha sonra Has odaya ulaşarak terbiye almış ve ilmî eksikliklerini tamamlamıştır. 1117/1705-06'da vefat etmiştir (Aksoyak, İ. Hakkı 2014). Mecmuada yer alan manzumenin başlığındaki “Ahmed Efendi Hâne-i Hassa” ibaresi şiirin Devletî mahlaslı Ahmed Efendi'ye ait olduğuna işaret etmektedir.

⁸ Asıl adı Mehmed olup İstanbul'da doğmuştur. Önceleri Âhî mahlası ile gazel, kaside ve tarihler yazmıştır. Daha sonra dostlarının önerisi ile Ârif mahlasını kullanmaya başlamıştır. Zarif ve hoşsohbet birisi olduğu için bazı devlet adamlarının nedimi ve müşahibi olmuştur. Tarih düşürmede ustadır. Sultan II. Mustafa döneminde vezir Amcazâde Hüseyin Paşa'nın İstanbul Saraçhane'de yaptırdığı medrese, sebil ve türbe tarih düşürmüştür (Selçuk, Bahir 2014). *Tuhfe-i Nâilî*'de Enderunlu Ârif Bey'in II. Mustafa devri şairlerinden olduğu belirtilmiştir (Kurnaz ve Tatçı 2001: 608). Tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda Ârif mahlasını kullanan birçok şair bulunmakla birlikte bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda mecmuada şiiri bulunan Ârif Bey'in bu zat olduğu tahmin edilebilir.

5.	Bâbî Efendi	2 manzume, vr. 23 ^b , 24 ^b
6.	Bâkî	1 manzume, vr. 12 ^b
7.	Bedrî	1 manzume, vr. 39 ^a
8.	Cevherî	1 manzume, vr. 18 ^a
9.	Dervîş Ahmed	1 manzume, vr. 11 ^a
10.	Emnî	2 manzume, vr. 10 ^b , 23 ^a
11.	Enîs Receb Efendi ⁹	1 manzume, vr. 27 ^b
12.	Esâmeci Hüseyin	1 manzume, vr. 15 ^a
13.	Fahrî	1 manzume, vr. 4 ^a
14.	Fakîrî Çelebi	2 manzume, vr. 34 ^a
15.	Fennî Çelebi	2 manzume, vr. 6 ^b , 14 ^a
16.	Fethî	1 manzume, vr. 9 ^b
17.	Füyûzî Mehmed Efendi ¹⁰	1 manzume, vr. 17 ^b
18.	Halîl ¹¹	1 manzume, vr. 21 ^a
19.	Hasîb Çelebi	1 manzume, vr. 27 ^a
20.	Havfî Çelebi	1 manzume, vr. 44 ^b
21.	Hîtâmî	1 manzume, vr. 19 ^a
22.	Hicrî	1 manzume, vr. 7 ^a
23.	Himmet-zâde Abdullâh Efendi ¹²	1 manzume, vr. 25 ^a
24.	Huldî Çelebi	1 manzume, vr. 21 ^b
25.	İbrâhîm Efendi	1 manzume, vr. 41 ^a
26.	İlmî Efendi	1 manzume, vr. 30 ^b
27.	İmâm-zâde Şükûfî Mehmed	1 manzume, vr. 14 ^b
28.	İzzetî Çelebi	1 manzume, vr. 31 ^a
29.	Külâhî	1 manzume, vr. 17 ^a
30.	La'li	1 manzume, vr. 15 ^a
31.	Lutfî	2 manzume, vr. 22 ^b

⁹ Asıl adı Receb olan şair, Edirne'de doğmuştur. Gülşenî tarikatına mensup Dervîş Halîl adlı birinin oğludur. Seyyid Muhammed Ârif Dede'nin ölümü üzerine 1095/1683 yılında Edirne Mevlevihanesi şeyhliğine getirilmiş ve altmış sene burada şeyhlik yapmıştır. Vefat tarihini Fatîm, Şemseddîn Sâmî, Mehmed Süreyyâ, Esrâr Dede 1147/1734; Bursalı Mehmed Tâhîr 1145/1732; Râmîz, Nâil Tuman ve Mecelle 1146/1733 olarak gösterirler (Önkaş, A. Nilgün 2013). *Enîs Receb Dede Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Ceyhan, Adem 1990). Mecmuada yer alan manzume şairin *Divân*'ında bulunmamaktadır.

¹⁰ Asıl adı Mehmed'dir. Mehmed Füyûzî Efendi olarak tanındı. Medrese öğrenimi görerek mülâzım oldu. Müderrislik yaptı. Rikab-ı Hümayun kaymakamı Bıyıklı Mustafa Paşa'ya intisap ederek 1103/1692'de Sakız kadılığına atandı. 1106/1695'te Diyarbakır kadısı oldu. 1115/1703'te Devrakani, Dikrin ve Gökçedağ kazaları, 1123/1711'de de Dodurga kazası arpalık olarak verildi. 1135/1723'te vefat etti (Kesik, Beyhan 2014).

¹¹ *Tuhfe-i Nâilî*'de Halîl mahlasını kullanan ve kadı olduğu belirtilen tek şair yer almaktadır. Buna göre Halîl Efendi "Kadı Halîl" olarak bilinmektedir ve Elmalılıdır (Kurnaz ve Tatçı 2001: 257). Şair hakkında bunun dışında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

¹² Şeyh Abdullah Efendi adıyla da bilinen Himmet-zâde Abdî, Bayrâmîyye tarikatı şeyhlerinden Himmet Efendi'nin oğludur. Himmet-zâde Abdî, 1050/1640 tarihinde İstanbul'da doğdu. Edebiyatımızda Abdî mahlasıyla başka şairler de eser verdiği için o, babasından dolayı Himmet-zâde adıyla anılır. Şiirlerinde Himmet-zâde, Abdullah, Dervîş Abdullah gibi mahlasları kullansa da onun en çok kullandığı ve şöhret kazandığı mahlası Abdî'dir. Abdî'nin asıl mesleği vaizliktir. 1694'te Fatih Camii vaizliği görevine getirildi. Bu görevdeyken Sultan II. Mustafa'nın 1109/1697'daki Avusturya seferine ordu vaizi göreviyle katıldı. Ömrünün son demlerinde Beyazıt Camii ve Süleymaniye Camii vaizliği görevlerini yapan Himmet-zâde Abdî, 1122/1710 tarihinde vefat etti (Bayram, Ömer 2013). *Himmet-zâde Abdî Divânı* mezuniyet tezi olarak çalışılmıştır (Bayram, Ömer 1997). Mecmuada yer alan manzume şairin *Divân*'ında bulunmamaktadır.

32.	Mâhir Abdullâh Efendi ¹³	3 manzume, vr. 24 ^b , 28 ^b , 35 ^a
33.	Mahmûd Hayrabolî	4 manzume, vr. 7 ^a , 9 ^b
34.	Mahmûd Kânkırî	1 manzume, vr. 14 ^a
35.	Mehammed el-Yanyevî	1 manzume, vr. 17 ^b
36.	Mehammed Şeyhî Mevlevî	2 manzume, vr. 29 ^a
37.	Mehammed Kethudâ-yı Mehterân-ı Hayme-i Hassa	1 manzume, vr. 15 ^a
38.	Ma'nevî ¹⁴	2 manzume, vr. 17 ^a
39.	Medhî	1 manzume, vr. 33 ^b
40.	Mehammed Vehbî	1 manzume, vr. 6 ^b
41.	Mukîm	2 manzume, vr. 42 ^b , 3 ^a
42.	Mustafâ Efendi	2 manzume, vr. 4 ^b , 16 ^a
43.	Müezzîn Abdullâh Çelebi	2 manzume, vr. 6 ^a , 12 ^a
44.	Müstakîm Çelebi ¹⁵	1 manzume, vr. 14 ^b
45.	Müftî Efendi	1 manzume, vr. 22 ^b
46.	Nahîfî Çelebi ¹⁶	3 manzume, vr. 35 ^a , 38 ^b , 39 ^a
47.	Na'imî	1 manzume, vr. 40 ^a
48.	Nakşî İbrahim Efendi ¹⁷	2 manzume, vr. 13 ^b

¹³ Bosna'da doğmuş olmasına rağmen Antep'e büyük hizmetleri olmuştur. Sultan II. Mustafa dönemi şairlerindendir. Mâhir tahsilini bitirdikten sonra 1091/1651 yılında İstanbul'a gelmiş, 1106/1693'te İvaz Efendi Medresesi'nde müderris olmuştur. 1106/1694'de Şahkulu Medresesi'ne geçmiştir. 1107/1695'de ise Molla Gürânî Medresesi'nde müderris olmuştur. Mahir Efendi, II. Mustafa'ya takdim ettiği kaside ve medhiyelerle göze girerek kısa zamanda yükselmiştir. Mâhir Efendi, 1122/1710'de, Belîğ'e göre ise (Abdülkadiröğlu, 1999:373) 1121/1709-1710 yılında Antep'te 63 yaşında iken vefat etmiştir. *Divân*'ının içinde teşekkürnâme adlı bir eseri vardır. Müseddes nazım şekliyle Sultan II. Mustafa'nın cülusunun anlatıldığı manzume 30 bentten meydana gelmektedir (Yakar, H. İbrahim 2014).

¹⁴ Kaynaklarda bu yüzyılda yaşadığı belirtilen Ma'nevî mahlashı tek şair bulunmaktadır. Bolu çevresinden ve şehri/İstanbul'da olduğu ifade edilmişse de Mustafa Ma'nevî'nin doğum yeri ve tarihi hakkında kesin bir bilgi yoktur. 1691 senesinde Kadırga'daki Sokullu Mehmed Paşa zâviyesine şeyh ve aynı tarihlerde Bahçekapı'daki Valide Sultan Câmîi'ne vâiz olarak tayin olunmuştur. 1104/1692'de 2. Ahmed'in seçimiyle Edirne'ye çağrılarak Ordû-yı Hümayûn şeyhliğine tayin olunan Ma'nevî, 1114/1702 tarihinde vefat etmiştir. 1698 senesinde gerçekleşen barışa her mısrası bir tarih olmak üzere 110 mısralı bir kaside yazıp asrın veziriazamı Amcazâde Hüseyin Paşa'ya takdim etmiştir (Mermer, Kenan 2013).

¹⁵ İstanbul'da doğan Müstakîm'in asıl adı Mehmed'dir. Gençliğinde Halvetiye şeyhi Ümmî Sinânzâde Hasan Efendi'ye intisap ettikten sonra İstanbul Aksaray'da Sofular Mahallesi'ndeki Halvetiye Alaaddin Zaviyesi'ne şeyh oldu. 1105/1693-94 yılındaki büyük yangında tekke yanınca, bir süre Ebu Eyüp Ensârî Camii'nde hasırların üstünde yaşadı. Defterdar Hasan Paşa, Sofular Tekkesi'ni tekrar inşa edince kendi tekkesinde ibadetle meşgul oldu. Vefat tarihi Sâlim'de 1120/1708-09; Safâyî, Belîğ ve *Sicill-i Osmânî*'de 1121/1709-10 olarak gösterilmektedir. Sesinin güzelliği ile tanınan Müstakîm, devrinde hoşsohbet bir insan olarak tanındı. Bu özelliği ile zamanının ileri gelenlerinin meclislerinde bulundu. Ayrıca tarih düşürmede yeteneği olan şairin evinin duvarlarını beyitlerle süslediği rivayet edilir (Aksoyak, İ. Hakkı 2013). Mecmuada Müstakîm Çelebi'ye ait olan şiirin dördüncü beytinde yer alan "Sem'-i sultâna ırince çünkî bu müjde didüm/Hâne-kâhum yapmak ile behre-yâb eyle bizi" ibaresinden şiirin bu zata ait olduğu tahmin edilebilir.

¹⁶ Asıl adı Süleyman'dır. İstanbul'da dünyaya geldi. Doğum yılı 1076/1665-66 olarak tahmin olunmaktadır. Bir taraftan hattatlık yaparken öte yandan memuriyet hizmetinde bulundu ve Dergâh-ı Âli yeniçeri halifelerinden oldu. 1094/1683'de memuriyetle Mısır'a gitti. Bir görüşe göre Mısır'a giderken, bir görüşe göre ise Mısır yoluyla hacdan dönerken Konya'da Mevlevîliğe intisap etti. 1100/1688-89'da İran'a elçi tayin edilen Ebukavuk Mehmed Paşa'nın kâtibi olarak İran'a gitti. 1131/1718-19'da Macaristan elçisi İbrahim Ağa maiyetinde Pasarofça Antlaşması için bu ülkeye gitti. Dönüşünde hizmetinden dolayı Divan-ı Sultanî hocalıklarından başmukataacılığa getirildi. 1138/1725-26'da şıkk-ı sâni defterdarı olan Nahîfî bir süre sonra emekli oldu ve bir daha memuriyet almadı. 1151/1738'de İstanbul'da vefat etti (Karavelioğlu, M. Ali 2014). *Nahîfî Divânı* doktora tezi olarak çalışılmıştır (Aypay, İrfan 1992). Mecmuada bulunan şaire ait üç manzumenin ikisi *Divân*'ında yer alırken biri *Divân*'da bulunmamaktadır.

¹⁷ Asıl adı İbrahim'dir. İstanbul'da, 1051/1640 senesinde dünyaya gelmiştir. Vüzeradan Deli Hüseyin Paşa'nın kethudası Mehmed Ağa'nın mahdumudur (Ekinci 2018: 2233). İlk tahsili döneminde hayatı boyunca İstanbul'un çeşitli camilerinde vaazlarda bulunabilmesine temel olacak bilgileri edinmiş, daha sonra kendisini zahîrî ve bâtnî ilimlerde yetiştirmiş ve çevresinde değerli bir zat olarak tanınmıştır. Halvetiye tarikatına mensuptur. Nakşî İbrahim Efendi Şehzade Camii'nde vaiz olarak vazifeli bulunduğu sırada 1114/1702 tarihinde vefat etmiştir. *Nakşî Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Ayhan, Emrah 2000). Mecmuada şaire ait Sakız Adası'nın fethi ve II. Mustafa'nın cülusu için düşürdüğü iki tarih *Divân*'ında yer almaktadır.

49.	Nâzî Çelebi	1 manzume, vr. 26 ^b
50.	Nazîm ¹⁸	2 manzume, vr. 15 ^b , 16 ^a
51.	Nâzım Çelebi	2 manzume, vr. 5 ^a , 20 ^b
52.	Nazmî İbrâhim Efendi	1 manzume, vr. 6 ^a
53.	Osmân Efendi	1 manzume, vr. 5 ^b
54.	Rahîmî	1 manzume, vr. 11 ^b
55.	Remzî ¹⁹	3 manzume, vr. 31 ^b , 32 ^a
56.	Sâbit ²⁰	1 manzume, vr. 25 ^b
57.	Süleymân el-Müderriş	3 manzume, vr. 7 ^b , 8 ^a , 8 ^b
58.	Sürûrî	1 manzume, vr. 10 ^b
59.	Şâhîn Girây	1 manzume, vr. 44 ^b
60.	Şekûrî	2 manzume, vr. 1 ^b
61.	Tablî Efendi	1 manzume, vr. 27 ^b
62.	Tâlib ²¹	2 manzume, vr. 26 ^a
63.	Tophâneli Mehmed Efendi	2 manzume, vr. 29 ^b , 6 ^b
64.	Vahyî ²²	2 manzume, vr. 15 ^b , 25 ^a
65.	Vâlî Efendi	1 manzume, vr. 30 ^a
66.	Zamîrî	1 manzume, vr. 13 ^a
67.	Zülâlî Çelebi ²³	2 manzume, vr. 32 ^b , 33 ^b
68.	Mahlassız	3 manzume, vr. 21 ^a , 28 ^a , 39 ^a

¹⁸ Asıl ismi Yahya'dır. İlk olarak "Halîm" mahlasını kullanırken Neşâtî tarafından kendisine "Nazîm" mahlası verildi. İstanbul'da doğdu. Esad Efendi'ye göre doğduğu semt Kumkapı, Tayyazâde Ata Bey'e göre ise Kasımpaşa'dır. Doğum yılı bilinmemektedir. Kaynaklarda vefat ettiğinde seksen yaşına yakın olduğunun söylenilmesi ve bazı kaynaklarda ölüm tarihinin 1139/1727 olarak belirtilmesi 1060-1061/1650-1651 senelerinde doğduğunu göstermektedir. IV. Mehmed döneminde şiir ve musikiye olan kabiliyeti sebebiyle Enderun'a alındı. Burada iyi bir tahsil görüp Arapça ve Farsça öğrendi. Kilâr-ı hassada nevbetçi başı iken bazarbaşılık vazifesi ile mükafatlandırıldı. *Sicill-i Osmânî*'ye göre ise "kuruyemişçi başı" oldu. Hayatının sonuna kadar bu görevde kaldı. 1139/1727 tarihinde Edirne'de vefat etti (Gümüş, Nevin 2014). *Yahya Nazîm Divânı* doktora tezi olarak çalışılmıştır (Çakır, Mustafa S. 2018). Mecmuada yer alan şaire ait iki manzumeden biri *Divân*'da yer alırken diğeri *Divân*'da mevcut değildir.

¹⁹ Asıl adı Mehmed olan şair, İstanbul'da doğmuştur. Kurânı hıfz ettiği için Hafız Mehmed Efendi olarak da anılmıştır. Kaynaklarda hayatı hakkında çok bilgi bulunmamaktadır. Asrın şairlerinden olup tarih söylemekte başarılıdır. II. Mustafa'nın 1106/1694-95 tarihinde tahta çıkışına "*Hümâyûn ola hattı pâdişâhın*" dizesiyle tarih düşürmüştür (Altuner 1989: 186-87; İnce 2018: 232-33). Tezkirelerde yer alan bu tarih mecmuada da yer almaktadır.

²⁰ Meşhur şair, Bosnalı Alâaddin Sâbit'tir. Mecmuada yer alan manzumesi şairin *Divân*'ında "Berây-ı Cülûs-ı Mustafa Hân" başlığı ile s. 319-20'de yer almaktadır (Karacan, Turgut 1991).

²¹ Kaynakların hayatı ile ilgili farklı bilgiler verdikleri şairin asıl adı Mehmed Tâlib'tir. Ali Emirî doğum yerini Diyarbakır, Belîğ ve Mehmed Sirâceddin Bursa olarak gösterir. 1097/1686'da Bursa'da Arabiyye medresesine hâric payesiyle atanmış, 1109/1698'de sahn itibarıyla Müftü Ahmed Paşa medresesine nakledilmiş, 1111/1699'da Molla Hüsrev Medresesi'ne müderris olmuş, 1114/1702'de Kütahya kadılığına atanmıştır. Şeyhülislam Başmakçızâde Ali tarafından 1117/1705'te Erzurum kadısı olarak atanmıştır. Tâlib, bu görevdeyken 1118/1706'da vefat etmiştir (Tuğluk, H. İbrahim 2014). *Tâlib Divânı* yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır (Erdem, Melike 1994). Şairin mecmuada bulunan iki manzumesi de *Divân*'ında yer almaktadır.

²² İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed'dir. Şeyh Seyyid Mehmed Vahyî Efendi olarak tanındı. Şeyhülharem Tekkesi'nde şeyhlik yaptı. 1125/1713'te Zâkirzâde Şeyh Abdullah Efendi yerine Tophane Kılıç Ali Paşa Camii vaizliğine getirildi. Sonra 1127/1715'te Arapzâde Hasan Efendi yerine Eyüp Sultan ve 1128/1716'da Sultan Selim camilerine vaiz olarak atandı. Bu görevde iken 1130/1718'de vefat etti (Kesik, Beyhan 2014). Şairin *Divân*'ı yayımlanmıştır (Taş, Hakan 2017). Mecmuada yer alan iki manzumesinden biri *Divân*'ında yer almaktadır.

²³ Tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda bu yüzyılda yaşadığı söylenen ve Zülâlî mahlasını kullanan tek şair vardır. Bu da Deli Hüseyin Paşa Silahdarı Ali Ağa'nın oğlu Enderunlu Hasan Zülâlî Efendi'dir. Asıl adı Hasan'dır. Aydonat'ta doğdu. 1099/1687-88'de öğrenimini tamamlayıp Şeyhülislâm Seyyid Feyzullâh Efendi'den mülazım oldu. Galatasaray Medresesi ve Süleymaniye Medresesi'nde müderrislik yaptı. 1131/1718-19 yılında Bursa kadısı, 1141/1729'da İstanbul kadısı oldu. 1143/1730'da Anadolu kazaskerliğine atandı. 1144/1731-32'de azledilerek Resmo'ya sürüldü. Aynı yıl vefat etti (Bülbül, Tuncay 2014). Mecmuada yer alan manzume Enderunlu Hasan Zülâlî'ye ait olabileceği gibi bu yüzyılda yaşayan ve Zülâlî mahlasını kullanan başka bir şaire de ait olabilir.

	Toplam	100
--	---------------	------------

3. Mecmuanın muhteva özellikleri

Mecmuada muhteva itibarıyla Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ve Sakız Adası'nın fethi ile ilgili manzumeler yer almaktadır. Bunun dışında Remzî mahlaslı bir şair tarafından padişahın Hatt-ı Hümayunu ile ilgili bir tarih kıt'ası, Nazîm mahlaslı bir şair tarafından Valide Sultan'ın Edirne'ye gelişi için yazılmış olan Edirne redifli bir kıt'a, Cevherî mahlaslı bir şair tarafından mesnevi nazım şekliyle yazılmış 79 beyitlik bir arz-ı hâl yer almaktadır.

3.1. Sakız Adası'nın fethi ile ilgili manzumeler

Sakız Adası, Ege Denizi'nin beşinci büyük adası durumundadır. Osmanlı Devleti tarafından fethedilmeden önce Cenevizlilerin kontrolünde bulunan ada, 1566'da Kaptanıderya Piyâle Paşa tarafından çatışma olmaksızın zaptedildi. Sakız adası, 1694 yılında meydana gelen kısa süreli Venedik işgaline kadar Kaptanpaşa eyaletindeki idarî durumunu korudu. Venedikliler 1694'te papalık, Floransa ve Malta donanmalarının da yardımlarıyla Sakız'ı kuşattı ve 21 Eylül'de ada, Antonio Zeno'ya teslim edildi. Adadaki müslüman nüfus Venedik gemileriyle üç gün içerisinde boşaltılarak Anadolu sahiline nakledildi. Ancak Osmanlı filosunun karşı harekâtı sonucu 22 Şubat 1695'te adaya asker çıkarıldı ve kale kolayca alındı. Bu tarihten, adanın 1913 yılında Yunanlılar tarafından işgal edilmesine kadar birkaç kuşatma girişimi sayılmazsa ada, Osmanlıların hâkimiyetinde kaldı (Örenç 2009: 6-10).

Sultan II. Mustafa'nın tahta çıkışının ilk haftasında (Çibir 2016: 21) gerçekleşen Sakız Adası'nın fethi, mecmuada birçok şair tarafından konu edilmiş ve bu fethe tarih düşürülmüştür.²⁴

Mecmuada; Mahmûd Hayrabolu, Mahmûd Kânkırı, Müstakîm Çelebi, Nâzım, Emnî Efendi, Tâlib, Hasîb Çelebi, Tablî Efendi, Mehmed Şeyhî Mevlevî, Vâlî Efendi, İlmî Efendi, Remzî, Fakîrî, Medhî ve başlığında "Du'â-gûy" yazan fakat mahlası bulunmayan bir şair tarafından Sakız'ın fethi ile ilgili tarih manzumeleri kaleme alınmıştır.

Mecmuada Sakız'ın fethedilmesi "düşmanın ağzından sakızın düşmesi, sakızın düşmanın elinden alınması, din düşmanlarına sakızı çiğnetmemek, düşmanın ağzından sakızı kapmak, sakızın İslam'ın temiz ağzına nasip olması, sakızın alınıp düşmanın ayaklar altında çiğnenmesi" gibi kinayeli anlatımlarla konu olmuştur. Bu kullanımlardan bazıları örnek oluşturması hasebiyle aşağıda gösterilmiştir.

Deniz üzerindeki kâfir donanması bozulmuş ve Sakız feth olunup düşman ayaklar altında çiğnenmiştir:

Bozuldı tûbdan baħr üzre küffârũ donanması
Sakız feth olunup çiğnendi pâ-mâl oldu hep a' dâ (Remzî, vr. 32a-b)

Allah'ın yardımını imdada yetişmiş ve Sakız yeniden İslam'ın temiz ağzına nasip olmuştur:

Biħamdi'llâh olup imdâdı bād-ı 'avn-i Yezdânũ
Yine Sakız dehân-ı pâk-i İslâma naşîb oldu (Tâlib, vr. 26a-b)

²⁴ Sakız Adası'nın fethinin klasik Türk edebiyatına nasıl yansıdığına dair bkz. Kaplan, H. (2018). "Divan Edebiyatında Sakız ve Sakız'ın Fethinin Edebiyatın Nükte Dünyasına Yansımaları". *Ekev Akademi Dergisi*, 73, 367-394.

Vahşi bir köpek gibi gururla “Sakız’ı çiğnerim!” diyen Avrupalıların korkusundan ağzındaki Sakız düşmüştür:

Dehşetinden düşdi efrencün dehânından Sakız
Çiğnerüm dirken gurûr ile o kelb-i zû-darûs (Mahmûd, vr. 9b-10b)

II. Mustafa mecmuada yer alan manzumelerde tahta çıkışının fethe uğurlu gelmesi ile konu edilmiştir. Aşağıdaki beyitte Tablî Efendi, II. Mustafa’nın gelişinin kutlu ve mübarek olduğunun Sakız’ın alınmasından belli olduğunu dile getirmiştir:

Mağdemi sa‘ d u mübârek olduğu günden ‘ ayân
Sakız alındı vü kıtlı oldu gürûh-ı eşkıyâ (vr. 27b)

Remzî, Sultan Mustafa’nın ayağının uğurlu olduğunu ve bunun ardından Allah’ın bu zaferi verdiğini dile getirmektedir:

Olup yümn-i kudûm-ı Muştafa Hân der-‘ akab pey-rev
Cülûs eşnâlarında itdi Hâk bu nuşreti i‘ tâ (vr. 32a-b)

Tâlib ise aşağıda yer alan beyitinde heybetli padişahın gelişinin uğuruyla bu zaferin vuku bulduğunu dile getirmektedir:

Bu nuşret bir şehûn ‘ aşrında vâkı‘ olmadı bâ‘ iş
Belî yümn-i kudûm-i pâk-i Sulţân-ı mühîb oldu (vr. 26a-b)

3.2. Sultan II. Mustafa’nın tahta çıkışı ile ilgili manzumeler

Şehzade II. Mustafa, amcası II. Ahmed Han 6 Şubat 1695 günü vefat ettiğinde onun yerine tahta çıkmak üzere hiç kimseye boyun eğmeden, bir bildiri yayınlamadan ve beklemeden; yaşamakta olduğu Edirne Sarayı veliaht dairesinden çıkıp taht odasına girmiş ve tahta kurulmuştur. Devletin ileri gelenlerini padişah sıfatıyla nezdine getirtip, onlardan hem biat almış hem de ülke işlerini müzakereye başlamıştır. Sultan II. Mustafa, tahta çıkışının üçüncü günü bir hatt-ı hümayun yayımlamış ve “bizzat ordunun başına geçip seferlere katılacağını; din-i İslam uğruna vücudunu feda edeceğini, gerektiğinde kuru ekmek yiyip halkına hizmet edeceğini” bildirmiştir (Çibir 2016: 7-17).

Mecmuada Sultan II. Mustafa’nın cülûsu için kaleme alınan manzumelerde; padişahın tahta çıkması, devlet erkanının karşısına dizilip ona biat etmesi, II. Mustafa’nın gazaya niyet etmesi, hatt-ı hümayun yayımlaması, kafirden intikam almak istemesi, keskin kılıcını düşmanlarının üzerine çekmesi gibi olaylar tasvir edilmiştir.

Nazmî İbrâhîm Efendi, Sultan Mustafa’nın cülûsuna tarih düşürmek için kaleme aldığı 5 beyitlik kıt’asında padişahın kaygısızca tahta geçişini ve devlet erbabının padişahın karşısına dizilip ona biat etmelerini şu şekilde tasvir eder:

Başup taşra kudûmın künc-i vahdetde sa‘ âdetle
Cülûs itdi geçüp Hân Muştafa tahtına bî-kayğu

Olındı dest-bûs tecdîd-i bî‘ at eyleyüp cümle
Dizildi şaḥnına erbâb-ı devlet sū-be-sū karşı (vr. 6a-b)

Aşağıdaki beyitlerde ise Hayrabolulu Mahmûd, tahta geçer geçmez gazaya niyet eden padişahın ilk olarak savaş için gerekli olan mühimmata özen gösterdiğini, askerleri arasından tüfek atıcı olanları seçip hazırlanmalarını emrettiğini ve kendisinin de hazırlanarak kafirden intikam almayı murat ettiğini dile getirir:

Evvelâ idüp mühimmât-ı ğazāya ihtimām
Re 'y-i şâ 'ib eyledi hâkķā ki ol pākīze-tūs

Gördi istilâ-yı küffār 'ālemi kılmış hārāb
Cümle erbāb-ı düvel olmuş nîzāmında ye 'ūs

Dîn ü devlet ğayretinden ol şecî'-i nām-dār
Emr idüp techîz ceyşe giydi ol sâ'at lebūs

'Askerinden intihāb idüp tūfeng-endāzlar
Düşmen-i dîn için i' dād itdi şemşîri fū 'ūs

Didi gelsün vakt-i ğayretdür baña kulum diyen
Baş u cāna qālmayup dîn uğrına olsun hābūs

İntikām almak murādumdur bugün küffārdan
Eşşalāya ehl-i imān eşşalā çalındı kūs (vr. 9b-10b)

Çok iyi hocalardan ders alan II. Mustafa, devlet idaresini ve harp oyunlarını çok iyi bir şekilde öğrenmiştir. Ok atmada mahir ve iyi bir silahşör olan II. Mustafa, yalandan nefret eder ve doğruları ödüllendirirdi (Çibir 2016: 13). Mecmuada yer alan manzumelerde II. Mustafa'nın bu özelliklerine de yer verilmiştir.

Dervîş Ahmed 31 beyitlik kasidesinde II. Mustafa'nın hünerlerini sıraladıktan sonra onu, Rüstem ve Sām ile kıyaslayarak onlardan üstün tutmuştur:

Yā cirîd atsuñ eger kuvvet ile destinden
Tibr gibi eylemede tayy-ı hezārān meydān

Seni at üzre eger görse silāhşör-i felek
[Baķsa] cevln-ı semendine qalurdı hayrān

Yā kemān-keşliğin ey husrev-i heft-kışver
Kuvvet-i nātıkā yitmez ki idem şerh ü beyān

Var mı bir merd-i tîr-endāz katı zûr-bāz
Ki çeke sencileyin saht-ı dilîrāne kemān

Çekemez çekdüğünüz yāy şehā Rüstem ü Sām
Bir kepāze olımaz saña kemān u destān

Yazdugın hātṭ-ı hümāyūn[a] felek hayretde
Dāniş-i re 'y-i münîrine cihān ser-gerdān (vr. 11a)

Yine İmâmzâde Şükûfî Mehmed, padişahın cülûsuna tarih düşürdüğü beş beyitlik manzumesinde düşmandan intikam almak için daima şevkle hazır bulunan padişahın savaşta, ok atmakta ve kılıç vurmakta yetenekli olduğunu dile getirmiştir:

‘Adûsından kemâliyle murâdı intikâm almak
Dem-â-dem şevk ile zâtı bilûn âmade vü hâzır
Ma‘ârifle vücûd-ı pâki pür-zîver huşûşâ kim
Gazâ ‘ilminde tîr atmakta seyf urmağda hep mâhir (vr. 14b-15a)

Vâlî Efendi ise cihan akıllısı olan padişahın asla yalana itibar etmeyeceğini ve bundan dolayı ona kimsenin hile yapamayacağını dile getirir:

O huşyâr-ı cihân itmez dürûğa i‘tibâr aşlâ
Anuñçün idemez kimse tekellümde aña nîreng (vr. 30a-b)

Mecmuada yer alan manzumeler II. Mustafa’nın cülûsunun halk tarafından nasıl karşılandığı ve yapılan merasimler ile ilgili de bilgiler vermektedir. Padişah tahta çıktıktan sonra kûs-ı şâhîler çalınarak halka II. Mustafa’nın cülûs haberi müjdelenmiştir. Hâl ehli olanlar el öpüp padişaha bağlanmışlardır. Halk hayır duası etmiş ve kutlamak için gül-bânglar okunup yâ-hûlar çekilmiştir. Padişah adına hutbe okunmuş, tuğra çekilmiş ve sikke basılmıştır.

Çalındı kûs-ı şâhî oldı peydâ bir sürûr-ı nev
Ki tebşîr itdiler hâlka cülûs-ı Muştâfâ Hânı (vr. 28a-29a)

Çekdiler gül-bâng yâ-hû hep mübârek-bâd için
Cümle ‘âlem hâlki ol dem eyleyüp hayr du‘â (Füyûzî, vr. 17-19a)

Ya‘nî Sultân Muştâfâ ibn Mehemmed Hândan
Bî‘at itdi ehl-i hâl u ‘ağd idüp dest-bûs

İsmine okındı hutbe mülket-i ‘Osmânda
Nâmına tuğrâ çekildi yazdı kâtibler rû‘ûs

Sikkesi kazıldı hâlâ dirhem ü dînârda
Toldı ‘âlem cevher ile kaldı rağbetden fülûs (Mahmûd, vr. 9b)

Sultan II. Mustafa tahta çıktığında Osmanlı Devleti, on iki seneden beri Avusturya, Lehistan, Rusya ve Venediklilerle harp hâlinde idi (Çibir 2016: 14). Halk uzun süren savaşlar ve mağlubiyetlerle yıpranmış bir haldeyken Sultan II. Mustafa’nın tahta çıkmasıyla yeniden ümitler yeşermiştir. Toplumun içinde bulunduğu bu ruh halini ve padişahın cülûsunun nasıl karşılandığını mecmuada yer alan beyitlerden açıkça çıkarmak mümkündür.

Aşağıdaki beyitte Füyûzî Mehmed Efendi halk, din ve devlet zulüm ile dolmuşken II. Mustafa’nın zafer kılıcını çıkarıp dünyaya ışık verdiğini dile getirir.

Halk-ı ‘âlem dîn ü devlet zulm ile tölmiş iken
Seyf-i nuşret ile açup ‘âleme virdi ziyâ (vr. 17a-19a)

Tablî Efendi, Sultan II. Mustafa'nın tahta çıkmasıyla zulüm ve rüşvet kapılarının kapandığını müjdelemektedir:

Devlet ile taht-ı 'âlî-bahtına kıldı cülûs
Müjde ey dil kim kapandı bâb-ı zulm ü irtişâ (vr. 27b)

Sultan II. Mustafa, IV. Murad'dan sonra gelen Osmanlı padişahları içinde en liyakatlisi, en âlimi ve en kültürlüsü idi (Çibir 2016: 13). Aşağıdaki beyitte Mâhir Abdullâh Efendi, çok zamandır irfan ehli olan kimselerin ayaklar altında kaldığını ancak II. Mustafa'nın cülûsu ile artık liyakat erbablarının vakti olduğunu dile getirir:

Nice demdür olmuş idi pâ-y-mâl ehl-i kemâl
Çarha nâz eylerse erbâb-ı liyâkat vâktidür (vr. 28b-33b)

Nâzî Çelebi ise çok zamandır harap bir vaziyette olan cihanın Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ile yeniden mamur hale geldiğini dile getirmektedir:

Çok zamân idi harâb olmuşdı eṭrâf-ı cihân
Hâk Te' âlâ yeñiden dünyâyı ma' mûr eyledi (vr. 26b-27a)

Mecmuada yer alan manzumelerde Sultan II. Mustafa, "*Kahramân-ı zamân, İskender-i sâni, zill-ı Yezdân, sultân-ı bahr ü ber, Süleymân-rütbet, Rüstem-şecâ'at, Husrev-i heft-iklim, Cem-satvet, Süleymân-haşmet, ma'delet-i Nuşirevân, Ömer-'adl, Alî-sîret, Rüstem-heybet, şehen-şâh-ı serir-i ma'delet, Süleymân-ı zamân, sultân-ı güzîn, pâdişâh-ı 'adl-ârâ, âfitâb-ı saltanat, pâdişâh-ı dîn-i İslâm, sultân-ı bahâr, şâh-ı 'adâlet-pîşe, şâh-ı cihân, pâdişâh-ı ins ü cân, kahramân-ı bahr ü ber, pâdişâh-ı emr-i Hak, hümmâ-yı saltanat, mahbûbü'l-kulûb, şâh-ı 'alî-rütbe, vâris-i mülk-i Süleymân, mihr-i tâb-dâr-ı saltanat, şems-i Hudâ, pâdişâh-ı nükte-dân, mâh-ı saltanat, mihr-i sipihr-i ma'delet, Süleymân-ma'delet*" gibi sıfatlarla nitelendirilmiştir.

Mecmuada Sultan II. Mustafa'nın cülûsu için yazılmış manzumeler genellikle "*bihamdi'llâh, habbezâ, hamdüli'llâh, zihî, yâ Rab şükür, müjde olsun, hezârân şükür ü minnet, çok şükür, bâreka'llâh, hamd ol Allâha ki, sad-hezârân hamd u şükür*" gibi ifadelerle başlamakta ve şairler II. Mustafa'nın cülûsunu "*müjde, sad mübârek-bâd, mübârek ola, Hak mübârek eylesün, müjdeler âfâka, sad-müjde, müjdes, müjde kıl âfâka*" gibi kelimelerle ifade etmektedirler.

Mecmuada yer alan manzumelerde Sultan II. Mustafa'nın cülûsu, kış mevsiminin sona erip baharın gelmesi gibi görülmüştür. Sultan II. Mustafa ile birlikte adalet baharı esmeye başlamış ve gönüllerde taze goncalar yeşermiştir. Din ve devlet yeniden hayat bulmuştur. Gönlü gam ve kederle dolan cihan halkının gönlü ferahlamış ve cihan baştan başa nur ile dolmuştur. Mustafa isminin Peygamberimiz (s.a.v)'in ismi olmasından ötürü cihana dolan bu nur peygamberimizin nuruna benzetilmiştir. Sultan Mustafa İslâm dininin padişahı, dini ihya edici ve Allah'ın gölgesi olarak nitelendirilmiştir. Mecmuada yer alan bu söyleyişlerden bazıları örnek oluşturması hasebiyle aşağıda gösterilmiştir.

II. Mustafa'nın cülûsu ile dünya baştan başa aydınlanmış ve Muhammed Mustafa'nın nuru doğmuştur.

Müjde ey halk-ı cihân kim 'âlem oldu pür-ziyâ
Kim tülû' itdi bugün nûr-ı Muhammed Muştâfâ (Sürûrî, vr. 10b-11a)

II. Mustafa'nın teşrifi ile adalet baharı esmeye başlamış ve gülbahçesinde taze bir gül açılmıştır:

Bād-ı teşrîfûñ bahâr-ı ‘adle olduḡda vezân
Bir gül-i nev-bâde açıldı yine gülzârdan (Nâzım, vr. 20b-21a)

Yedi ülkenin padişahı Sultan II. Mustafa’nın tahta geçmesiyle yeniden din ve devlet hayat bulmuştur:

Didiler pâdişâh-ı heft-kişver
Yeniden devlet ü dîne virüp cân (Mâhir Abdullâh, vr. 24b-27a)

Kutlu talihi ile devletin başına geçtiğinde dünya baştan başa neşe ile dolmuş ve gönlü hüzünlü kimse kalmamıştır.

Yümn-i iḡbâl ile çün geçdi serîr-i devlete
Ser-be-ser şâd oldu ‘âlem ḡalmadı bir dil ḡazîn (Mehmed Şeyhî, vr. 29a-b)

Cihanın övünme sebebi Hz. Peygamber’in adaşı olan II. Mustafa, yüce dinin yardımcısı ve Allah’ın gölgesidir:

Semiyy-i mefḡar-ı ‘âlem şehen-şeh-i a‘zâm
Mu‘în-i dîn-i mükerrerrem o zıll-ı cell [ü] celâl (Zülâlî, vr. 32b-33b)

Şiirlerden örnekler²⁵1.²⁶

Tārīḥ-i Diger İmām-zāde Şükūfī Mehemmed

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

Cihān nūr-ı Muḥammedden ziyā bulduḡı pek zāhir

Ki Sulṭān Muṣṭafā şāh-ı cihāndur düşmenin ḡāhir

‘Adūsından kemāliyle murādı intikām almak

Dem-ā-dem şevḡ ile zātı bilün āmāde vü ḡāzır

Ma‘ārifle vücūd-ı pāki pür-zīver ḡuşūşā kim

Ġazā ‘ilminde tīr atmaḡda seyf urmaḡda hep māhir

Ḥaṭāsuz eyleye Mevlā umūrında vire kuvvet

Ricālu’llāh ile te’yīd ide bi’z-zāt ola nāşır

Şükūfī didi zevḡ ile sürüründen gelüp nuṭḡa

Cülūs-ı taḡt-ı şehen-şāha tārīḡ oldu bil zāhir

2.²⁷

Tārīḥ-i Diger Nazīm

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün

Yümn-i teşrīf-i ḡudüm-ı Vālide Sulṭān ile

Maḡhar-ı sūr-ı sürür dem-be-demdür Edrine

Şāh-rāh-ı devletinde rü’yeti ferş eyleyüp

İḡtirām-ı maḡdemiyle muḡteremdür Edrine

Olsa her bir zerre şāyeste-i iksīr-i murād

Vālide Sulṭān tā ḡāk-i ḡademdür Edrine

Māder-i şāh-ı cihān şeh-zāde Sulṭān Muṣṭafā

Kim zamānında zafer-yāb-ı sitemdür Edrine

Eyledi anda cülūs ol dāver-i Dārā-şükūh

Taḡtgāh-ı şāh-ı İskender ḡaşemdür Edrine

Aḡsa lāyıkdur livā-yı nuşreti anda o şeh

Vaşf-ı Dārū’n-naşr ile zīrā ‘alemdür Edrine

Cilvegāh-ı Vālide Sulṭān olaldan ḡüyyā

Perde-i ‘işmet keşīde bir ḡaremdür Edrine

²⁵ Makale sınırlarını gözeterek Mestap’a göre tasnif ettiğimiz ve manzumelerinden örnekler sunduğumuz mecmuayı esas alan inceleme ve tam metinden oluşan kitap çalışmamızı yakın bir zamanda yayımlamayı düşünüyoruz.²⁶ *Mecmū’a-i Eş’âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14b-15a.²⁷ *Mecmū’a-i Eş’âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 15b.

Didiler teşrîfine ehl-i vilâyet ey Nazîm
Vâlîde Sulţân kudûmuñla İremdür Edrine

3.²⁸

Târîh-i Diger Nâzî Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
Hamdülü'llâh baht-ı dünyâ açılıp oldu sürür
Kâ'inâta bir şehûñ nâminı meşhûr eyledi

Çok zamân idi harâb olmuşdı etrâf-ı cihân
Hağ Te'âlâ yeñiden dünyâyı ma'mûr eyledi

Yümn ile itdi cülûs taht-ı sa'âdet üstine
Eyledi 'adle teveccüh sa'y-ı meşkûr eyledi

İbtidâsında Hudâ ihsân idüp elţafını
Kâfirün donanmasın bir kulu mağhûr eyledi

Yâ İlâhî 'ömrin efzûn eyleyüp hem devletin
Eyle dünyâlar kadar hayrını mebrûr eyledi

Böyle mi eyler idüm şâhum cülûs-ı medhûñi
N'eyleyem bahtum beni gâyetde ma'zûr eyledi

Hamd idüp Nâzî cülûsına didi târîhîni
Sâl-i Sulţân Muştafa dünyâyı mesrûr eyledi

4.²⁹

Târîh-i Diger Fakîrî Çelebi

Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
Cânib-i Hağdan hidâyet oldu Sulţân Muştafa
Derdli kullara selâmet oldu Sulţân Muştafa

Tahta devletle cülûs itdükde düşmen kahr olup
Cümle küffâra 'alâmet oldu Sulţân Muştafa

Cedd-i a'lâsı kerâmetler ile yâd oldılar
Hâliyâ şâhib-velâyet oldu Sulţân Muştafa

Halk-ı 'âlemden kesâfet ref' olup hamd itdiler
Kalb-i mağzûna halâvet oldu Sulţân Muştafa

'Âleme çün pâdişâh itdi anı ol Zü'l-celâl
Hâliyâ şâhib-kerâmet oldu Sulţân Muştafa

²⁸ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 26b-27a.

²⁹ *Mecmû'a-i Eş'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 34a.

Haste-hâl olan Faķiri didi târihin anuñ
Bize Mevlâdan ‘inâyet oldu Sultân Muştafa

5.³⁰

Târih-i Diger Fenni Çelebi

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Maṭla‘-ı burc-ı sa‘âdetden olup pertev-feşân
Eyledi nûr-ı Muhammed gibi dehri pür-ziyâ

Sa‘d-ı sa‘atde idüp taht-ı şehen-şâha cülûs
‘Ömrini devletle efzûn eyleye Bâriḥudâ

Görmedi çeşm-i felek şâhân içinde ḥaḳ budur
Böyle bir şâh-ı ‘adâlet-pişe vü şâhib-hayâ

Şîr-şavlet Ḳahraman-heybet Süleymân-ma‘delet
Ḥâris-i mülk ü milel ser-çeşme-i cûd u ‘aṭâ

Çıkıdı bir Hızır-ı ḥıred Fenni didi târihini
Müjde oldu pâdişâh şeh-zâde Sultân Muştafa

6.³¹

Târih-i Diger Müstakîm Çelebi

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Maṭhar-ı feyyâz-ı ‘âlem olduñ ey şâh-ı cihân
Eyledi şadân u ḥurrem ḥazret-i Mevlâ sizi

Düşmen-i dîn üzre gâlib eyle ey Rabb-i celîl
Bulmadılar bir daḥı deryâda kâfirden izi

Şol kadar kırdılar İslâm ‘askeri kâfirleri
Kızıl Irmağa müşâbih oldu deryânuñ yüzi

Sem‘-i sultâna irince çünki bu müjde didüm
Ḥâne-ḳâhum yapmak ile behre-yâb eyle bizi

Güş idince Müstakîm oldum didüm târihini
Pâdişâhum aldı İslâm ‘asker[i] bu Saḳızı

³⁰ *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14a-15a.

³¹ *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 14b.

7.³²**Tārīḥ-i Diger Ma'nevī***Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün*

Besmeleyle ḥamdeyle kim ki ide fetḥ-i bāb

Ḥaḳ Te' ālā ḳavlini fi' lini meṣkūr eyledi

Olmış iken bu fenā dünyā ḥarāb-ender-ḥarāb

Ḥaḳ Te' ālā luṭfı ile yine ma' mūr eyledi

Hem ṣalāt olsun Ḥabībe āline aṣḥābına

Kim ṣalāt ider aña zenbini maḡfūr eyledi

Ḥaḳ Te' ālā bir tecellī eyledi bu 'āleme

Dīn-i İslāmı anuñla cümle maṣṣūr eyledi

Geldi Sultān Muṣṭafā ṣevket ile nuṣret ile

Ḥaḳ Te' ālā cümle maḥzūn göñli mesrūr eyledi

Enbiyā vü evliyānuñ ḥürmeti yā Rabbenā

Diyeler ḳādir Ḥudā a' dāyı maḥḥūr eyledi

Mülkini iḥsān idüp ol nūr iclās eyledi

Ṣer'-i pāke uymayanı şöyle menfūr eyledi

Sen ebu'l-fetḥ [ü] ebu'n-naṣr eyle anı yā raḥīm

Diyeler elḥamdü'lillāh dīni maḥṣūr eyledi

Ma'nevī ol cism-i pāke şöyle tārīḥ eyle kim

Nūr-ı pāk-i Muṣṭafā dünyāyı pūr-nūr eyledi

8.³³**Tārīḥ-i Diger Meḥammed Ṣeyḥī Mevlevī Be-ḥāne-i Beṣiktāṣ***Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün*

Ḥazret-i zıll-ı Ḥudā hem-nām-ı Sultān-ı rüsül

Ya' nī Sultān Muṣṭafā ol dāver-i ṣevket ḳarīn

Yümn-i iḳbāl ile çün geçdi serīr-i devlete

Ser-be-ser ṣād oldı 'ālem ḳalmadı bir dil ḥazīn

Bā-ḥuṣūṣ a' dā-yı bed-keṣūñ donanmasın bozup

Fetḥ olunduḳda Saḳız mü 'minler oldı kām-bīn

Ḥazret-i Ḥaḳdan temennāmuz budur kim 'an-ḳarīb

Fetḥ-i ṭabūr ile hem mesrūr olalar mü 'minin

³² *Mecmû'a-i Eṣ'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 17a.³³ *Mecmû'a-i Eṣ'âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 29a-29b.

Nemçe küffarı perîşân ola ‘avn-i Hakk ile
Dest-i teşhîre gele sâ’ir kıllâ‘ ile Budin

Ṭālî‘ oldı maṭla‘-ı şems-i Mehemmedden bu nûr
‘Adl ile âfâkı tenvîr eyledi şad âferîn

Hakk Te‘âlâ ‘ömrin efzûn devletin dâ’im idüp
Çanda ‘azm eylerse tevfiķ-i Hüdâ ola mu‘în

Şeyhî-dâ‘î sürûr u şevkle târîh için
Fıkr iderken zâhir oldı kalb[üm]e semt-i güzîn

Rûh-ı pāk-i hâzret-i Mollâdan istimdâd ile
Hırmen-i eş‘âr-ı pâkinden olunca dâne-çîn

Düşdi silk-i nutķ-ı Mevlânâda târîh-i cülûs
Muşafâ *mâ-câ‘e illâ rahmeten li’l-‘âlemîn*

9.³⁴

Târîh-i Diger Topĥâneli Mehemmed Efendi

Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün
Te‘âlâ’llâh ki bulduk feyz-i Hakkdan ni‘met-i ‘uzmâ
Ferah-nâk oldı ‘âlem ser-te-ser şarkâ ilâ ģarbâ

Perîşân yüzün göstermiş iken çehre-i ‘âlem
Nesîm-i lutf-ı Rabbâniyle oldı mürdeler ihyâ

Bize Hakk kıldı Sultân Muşafâ Hânı bir ihsân kim
Kemâlince ne mümkün idebilmek şükrini icrâ

Zamân-ı devletünde oldı ‘âlem hâl-i âsûde
Cülûsı ile irdi râhata dünyâ vü mâ-fihâ

Mübârek hâtırı hüzn ü elemden dūr ola dâ’im
Vücûd-ı pâkini havf-ı haṭardan hıfz ide Mevlâ

Hüdâ hoşnûd ola âbâ vü ecdâd-ı ‘izâmından
Çamunuñ eyleye menzilgehini cennetü’l-me’vâ

Olar hâk içre yattukça İlâhî kıl bu sultânı
‘Adûsı üzre ģâlib şevket ü şâmını hem a‘lâ

Devâm-ı devlet ü ‘ömri du‘âsıyla muķayyedken
Bir âvâz-ı hoş-elhân kıldı hâtif eyledüm ışĝâ

³⁴ *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 29b-30a.

Didi mümtâz olur düşdükçe bir târîh tamâm el-hâk
Selâmet buldı Sulţân Muştafâ ile cihân hâlâ

10.³⁵

Târîh-i Diger Havfî Çelebi

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün
Bâreka‘llâh server-i sırr-ı İlâhî mühtedâ
Pâdişâh-ı ‘âlem-ârâ şehriyâr-ı bâ-şafâ

İstinâd-ı dîn ü devlet inbisât-ı ma‘delet
Ma‘den-i fazl-ı ma‘ârif muhtedâ-yı ezkiyâ’

Kâm-rân-ı rûkn-i a‘zam müftehâr-ı hânedân
Mültecâ-yı halk-ı ‘âlem mültekâ-yı zî‘atâ

Maţla‘-ı envâr-ı şem‘i manzar-ı erbâb-ı dil
Maḥzen-i esrâr-ı luţfı muhtedâ-yı incilâ

Emrüne ‘âlem müsaḥḥar luţfuña dünyâ esîr
Zâtuña şîḥḥat mülâzım baḥtuña ‘izzet sezâ

Mehdî-i ‘Îsâ-nefes ki âsitân-ı ‘âli-şân
Pertev-i mâh-ı münîr eşref-i ‘ayn-ı ziyâ

Sa‘d-i ekber ḥâk-i pâyüñde sa‘âdet mültezem
‘İzz ü câh-ı mültemâsına sebîl-i ihtidâ

Baḥr-ı cûdını taḥayyül eylemek emr-i muḥâl
Naşb-ı tanşîş-i mekâdîr bir ḥaṭâ-yı iddi‘â

Meşreb-i pâkidür elbet çeşme-i âb-ı ḥayât
Mürde-dil iḥyâsına var mı ‘aceb bir ḳatre mâ

Her ne emre iştiğâl itseñ sa‘âdet feyz ola
Her ne yaña ‘azm iderseñ ‘avn-i Bârî reh-nümâ

Göstere tîğ-i şerârın zümre-i küffâra kim
Neşr ola rüy-ı zemîne düşmen-i ḥûn-ı ‘adâ

Müşkilâtun ide âsân Ḥaḳ kerîm [ü] lâ-yezâl
Olmaya eksük cenâbuñdan gürûh-ı irticâ

Bî-kesûñ ḥaddi degül ḥaḳ üzere medḥûñ eylemek
Muḥtaşar ta‘rîf olur mı böyle memdûh-ı Ḥudâ

³⁵ *Mecmû‘a-i Eş‘âr*, Nuruosmaniye Kütüphanesi 3700, vr. 34b-35a.

Şıdķ u iħlāşa du‘āyı idelüm şimden girü
Şād-kām olsun serir-i salţanatda dā‘imā

İstimā‘ idüp cülüsın Havfiyā tārīķ için
‘Ālemi tecdīd ide ‘adliyle Sulţān Muşţafā

11.³⁶

Tārīķ-i Diger İbrāhīm Efendi Der-Ĥāne-i Ĥaşşa

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Ĥamdüli‘llāh tazelendi ‘arşa-i bāġ-ı cinān
Kim nesīm-i feyz irişdi ĥükm ile sübhāndan

Mihrveş oldu münevver hem vücūh-ı kâ‘ināt
Öyle bil kim dād-ı Ĥaķdur fażl ile iħsāndan

Na‘ra-i yā Hū şadāsın āşiyān-ı ķudsiyān
Eylediler māverā-ı ķubbe-i eflākdan

‘Ālimi ‘ālem-nümādur şehriyār-ı ma‘delet
Āşafı Āşaf-likādur dāver-i devrāndan

Nām-ı Ĥaydar ‘aķl Aristo bir şeh-i ĥaşlet-güzīn
Bu ‘acebdür ki virilmiş ĥikmet-i Loķmāndan

İntikām almaķda şāha ĥüsrevānlık vaķtidür
Her ‘adū-yı bed-güher hem zālīm-i bī-dāddan

Sāyeveş zıll-ı ĥümāyūn sa‘d-aķtersin şehā
Olalı bezm-i elestde ķismet-i ķassāndan

Gösterür şāhib-ķırānlık tālī‘-i ferĥundesı
Öyle istidlāl olunmuş şüret-i aĥkāmıdan

Şehsüvārı şevketini görse ger ĥāķān-ı Çīn
Terk iderdi ĥānumānı zīverin bir ĥāķden

Vārīs-i Aĥmed Muĥammed çün ‘Aliyyü‘l-Mürtezā
Remz ider hū ile nūnı keşf ile keşşāfdan

Zü‘l-Celālā ‘ömr-i sermed rüz[ī] kııl bu servere
Āyet-i Furķān içinde hemçü ķāf ü ķāfdan

Didi Sulţān Muşţafā çıkduġı birle bir velī
Oldı yā şāhib zamān u nesl-i āl-‘Oşmāndan

Sonuç

Çalışmamızın konusunu teşkil eden ve Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde 3700 numarada kayıtlı olan *Mecmûa-i Tenvârîh*, mecmua geleneği içerisinde örneklerine az rastladığımız belli şahıslar adına tertip edilen mecmuaların bir örneğidir. Bu yönüyle 45 varaktan müteşekkil olan bu mecmua, çok hacimli olmamakla birlikte diğer mecmualar arasında önemli bir yere sahiptir.

Mecmua, 1106/1695 tarihinde tahta geçen Sultan II. Mustafa'nın cülûsu ve padişah tahta geçtikten sonra gerçekleşen Sakız Adası'nın fethi için çeşitli şairler tarafından yazılan manzumelerden oluşmaktadır. Toplam 100 manzumeyi ihtiva eden mecmuadaki manzumelerin 6'sı Arapça 5'i Farsçadır. Bu manzumeler mesnevi, kaside, terhib-i bend, kıt'a, nazım, koşma ve müfred nazım şekilleri ile kaleme alınmışlardır. En çok örneği görülen nazım şekli, kıt'a ve nazımdır. Ayrıca mecmuada cülûsiyye, tarih ve arz-ı hâl gibi türlerin yer aldığı da görülmektedir.

Mecmuada yer alan manzumeler, 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan 67 farklı şair tarafından kaleme alınmıştır. Bu şairler, genel itibarıyla devrinin tanınmış şairleri olmayıp II. Mustafa'nın çevresinden ve saraya yakın olan kişilerdir. Mecmuada yer alan şairlerin birçoğunun ilmiye sınıfına dâhil olduğu ve bu şairlerin birçoğunun Mevlevî ve Halvetî tarikatına mensup kişiler oldukları görülmektedir.

Mecmuadaki şiirlerin başlıklarında şairlerin kimlikleri, nereli oldukları ve meslekleri ile alakalı birtakım biyografik bilgiler de mevcuttur. Ancak mecmuada yer alan üç şiirin mahlası bulunmadığı ve başlığında da şiirin kime ait olduğuna dair herhangi bir kayıt olmadığı için bu üç şiirin şairi tespit edilememiştir. Ayrıca mecmuada tezkirelerde ve biyografik kaynaklarda ismine rastlayamadığımız şairler de yer almaktadır.

Mecmuada yer alan manzumeler, edebî açıdan sahip oldukları önemin yanında birtakım tarihî olaylar hakkında da bilgiler sunmaktadır. Padişaha sunulan cülûsiye kasideleri, şairlerin dilek ve isteklerini dile getirdikleri arz-ı hâller ve Sakız Adası'nın fethi için düşürülen tarihler yazıldıkları döneme ışık tutmaktadır. Devlet yönetimindeki aksamalar, rüşvet ve zulmün artması, liyakatin kalmaması, irfan ehlinin itibar görmemesi ve toplumun içinde bulunduğu ruh hali şiirlere konu edilen toplumsal olaylardır. Ayrıca mecmuada yer alan şiirler padişah tahta geçtiğinde yapılan bazı merasimler hakkında verdiği bilgilerle döneminin sosyal olayları hakkında da bilgiler sunmaktadır.

Yapılan bu çalışma ile mecmua geleneği içerisinde önemli bir yere sahip olan bir mecmua daha ilim âleminin istifadesine sunulmuş ve mecmuaların hem edebiyat tarihimize sağladığı katkılar hem de döneminin tarihî olayları hakkında bilgiler sunması hasebiyle sahip olduğu önem bir kez daha vurgulanmıştır.

Kaynakça

- Abdulkadiroğlu, A. (1985). *İsmail Belîğ Nuhbetü'l-âsâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr*. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Yayını.
- Aksoyak, İ. H. (2013). Müstakîm, Mehmed Müstakîm Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/mustakim-mehmed-mustakim-efendi>.
- Aksoyak, İ. H. (2014). Devletî, Çerkes Ahmed Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/devleti-cerkes-ahmed-celebi>.

- Altuner, N. (1989). *Safâî ve Tezkiresi İnceleme-Tenkitli Metin-İndeks*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Arkun, K. (2010). *Dünyaya Nizâm Verenler Sultan II. Mustafa Han*. İstanbul: Akademisyen Yayınevi.
- Ayhan, E. (2000). *Nakşî Dîvânı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Aynur, H. ve Şen, F. M. (2019). “Hıfzî Ağa’nın (ö. 1173/1759-60) I. Mahmûd İçin Yazılan Şiirler Mecmûası (TSMK-Revan 1977) Üzerine”, *Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi*, 3 (4), s. 39-73.
- Aypay, İ. (1992). *Nahîfî Süleyman Efendi (Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği ve Dîvânı’nın Tenkitli Metni)*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Baltalı, S. (2016). *Mehmed Adlî Divanı*. Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Bayram, Ö. (2013). Abdî, Himmetzâde. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdi-himmetzade>.
- Bülbül, T. (2014). Zülâlî, Enderunlu Hasan Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/zulali-enderunlu-hasan-efendi>.
- Ceyhan, Â. (1990). *Enîs Receb Dede (?-1733) Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Eserleri: Dîvânı*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Çakır, M. S. (2018). *Yahyâ Nazîm Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)*. Sivas: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Çibir, Ş. (2016). *Maziye Hasret Sultan II. Mustafa “Cengâver”*. İstanbul: Parola Yayınları.
- Demirsoy, S. (2010). *Vekâyi’-i Ali Paşa (İnceleme-Metin)*. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci, R. (2018). *Vekayî’ü’l-Fuzala Şeyhi’nin Şakaik Zeyli*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Erdem, M. (1994). *Bursalı Talib ve Divanı Tenkidli Metin ve İnceleme*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Ertek Morkoç, Y. (2003). *Eğridirli Hacı Kemal’in Câmiü’n-Nezâir’i (Metin ve Mecmua Geleneği Üzerine Bir İnceleme)*. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Gıynaş, K. (2017). *Pervâne Bey Mecmuası*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55832,pervane-bey-mecmuasi-pdf.pdf?o>.
- Gümüş, N. (2014). Nazîm, Yahya Çelebi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nazim-yahya-celebi>.
- Gürbüz, Mehmet (2012), “Şiir Mecmûaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (Haz.: Hatice Aynur vd.), İstanbul: Turkuaz Yayın. s. 97-113.
- Hakverdioğlu, M. (2007). *Edebiyatımızda Lâle Devri ve Nevşehirli Dâmat İbrâhim Paşa’ya Sunulan Kasideler İnceleme-Metin*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- İçli, A. (2017). “Nigînî, Mecmuası ve Şiirlerinden Örnekler”, *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 58, s. 129-157.
- İçli, A. (2018). “Kâsımî Mecmuası’nın İçerik Analizi”, *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 40, s. 468-499.
- İnan, G. (2013). *Ahmed Hasîb Efendi’nin Mecmûa-i Tevârih’i*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- İnce, A. (2018). *Tezkiretü’ş-şuarâ Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi*. Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57124,mirza-zade-mehmed-salim-tezkiretu39s-su39arapdf.pdf?o>.

- İsen, M., Bilkan, A. F. ve Durmuş, T. I. (2012). *Sultanların Şiirleri Şiirlerin Sultanları*. İstanbul: Kapı Yayınları.
- Kaplan, H. (2018). "Divan Edebiyatında Sakız ve Sakız'ın Fethinin Edebiyatın Nükte Dünyasına Yansımaları". *Ekev Akademi Dergisi*, 73, 367-394.
- Kaplan, Y. (2018). "İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'nde Kayıtlı 5480 Numaralı Musammat Mecmuası Üzerine", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, İstanbul. Güz, Sayı 21. s. 401-540.
- Kaplan, Y. (2013). "Milli Kütüphane "Yz. A 7521" Numaralı Şiir Mecmuası Üzerine" *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Konya. Sayı 33, s. 89-114.
- Kaplan, Y. ve Efe, Z. (2020). "Defterdar Mehmed Behcet Efendi'ye Sunulan Şiirler Mecmuası", Yayım aşamasında olan çalışma.
- Karacan, T. (1991). *Bosnalı Alaeddin Sabit: Divan*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Karavelioğlu, M. A. (2014). Nahîfî, Süleyman. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nahifi-suleyman>.
- Kesik, B. (2014). Adlî, Süleymanzâde Mehmed Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/adli-suleymanzade-mehmed-efendi>.
- Kesik, B. (2014). Füyûzî, Mehmed Füyûzî Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuyuzi-mehmed-fuyuzi-efendi>.
- Kesik, B. (2014). Vahyî, Şeyh Mehmed Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vahyi-seyh-mehmed-efendi>.
- Kılıç, Atabey (2012), "Mecmûa Tasnifine Dâir" *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII: Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, (hazırlayanlar: Hatice Aynur ve öte.), Turkuaz, İstanbul, s. 75-96.
- Koncu, H. ve Çakır, M. (2012). Şairleri Yetiştiren Bir Kaynak Olarak Mecmua. *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII, Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, İstanbul: Turkuaz, s. 120.
- Köksal, F. (2016). "Kastamonulu İshâk-zâde Fevzî Mecmuası", *Yâ Kebikeç*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Köksal, M. (2011). *Edirneli Nazmî-Mecma'u'n-Nezâ'ir, (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56057,mecmaun-nezair-edirneli-nazmi-pdf.pdf?o>.
- Köksal, M. F. (2012). "Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, İstanbul: Kesit Yayınları. s. 83-101.
- Kurnaz, C. ve Aydemir, Y. (2013). Mecmualara Sorulması Gereken Sorular. *Turkish Studies*, 8 (1), s. 53.
- Kurnaz, C. ve Tatçı, M. (2001). *Mehmed Nâil Tuman Tuhfe-i Nâilî*. Ankara: Bizim Büro Yayınevi.
- Kut, G. (1986). "Mecmua". *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*. C. 6. İstanbul: Dergâh Yay. 170.
- Levend, A. S. (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi, I. Cilt*. Ankara: Türk Tarih Kurumu. s. 166-67.
- Mermer, K. (2013). Ma'nevî, Mustafa Manevî. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/manevi-mustafa-manevi>.
- Önkaş, A. N. (2013). Enîs, Receb Dede. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/enis-receb-dede>.
- Örenç, A. F. (2009). "Sakız Adası", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 36, s. 6-10.
- Özcan, A. (2006). "Mustafa II", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, 31, s. 275-280.
- Özerol, N. (2013). *Ârif Efendi. Mecmû'a-i Eş'âr: III. Selim'le ilgili şiirler*. Malatya: Serhat Matbaacılık.
- Piroğlu, H. (2019). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde E.H. 1487 Numarayla Kayıtlı Bir Mecmûa-i Tevârih (İnceleme-Metin)*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

- Selçuk, B. (2014). Ârif/Ahî, Mehmed Ârif Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/arif-ahi-mehmed-arif-efendi>.
- Taş, H. (2017). *Vahyî Divanı*. Ankara: KTB. Yayınları. [Erişim Tarihi: 11.05.2020]. e-kitap: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55745,vahyi-divanipdf.pdf?o>.
- Tuğluk, H. İ. (2014). Tâlib. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/talib>.
- Uzun, M. (2003). “Mecmua”. *İslam Ansiklopedisi*. C. 28. Ankara: TDV Yay. 265.
- Yakar, H. İ. (2014). Abdullah Mâhir Efendi. *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. [Erişim Tarihi: 05. 11. 2020], <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/abdullah-mahir-efendi>.
- Yıldız, E. ve Batur, H. (2019). “Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Bölümü 1035 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuasının MESTAP’a Göre Tasnifi”, *Külliyat Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 7, s. 17-72.

Nuruosmaniye Kütüphanesi "3700" Numaralı *Mecmûa-i Tevârîh*'in MESTAP'a Göre Tasnifi

Varak	Mahlas	Matla' Beyti/Bendi	Makla' Beyti/Bendi	Nazım Şekli/Bent Sayısı	Nazım Türü	Vezin	Açıklamalar
1b-5a	[Şekûrî]	نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين فدائى الناس فى جناتى الاخير	والشكرى عبيدكم جاء بوزخ سعد سلطان مصطفى فى سرور	-	-	-	Başlık: -
1b-4a	Şekûrî	نصر من الله وفتح قريب وبشر المؤمنين يا محمد طيبك الصلوة	افضل التحية واكملها ومن التسليم افضلها	-	-	-	Başlık: Târîh-i Şekûrî
3a-3b	Mukîm	İrîşdi gûş-ı dile Hüdhüd-i neşât u süür Ki kıldı 'âleme erzân/böyle şâlu Gafûr	Hıfâb idip aña târîhün itidiler inşâd Hümâvun ola şeh-i Muştafa bu mesned-i nûr	Kaşıde/32	Cülüsi yye	<i>Meftâ'ilün Fe'ilâtün</i> <i>Meftâ'ilün Fe'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mukîm
4a-4b	Fahri	Bi-hamdî'llâh şeref buldı yine mülk-i Süleymânî Cülüs itdi sa'âdet talâtına İskender-i şânî	Ühdâ-yi müse'ân her müşkilün âsân ide dâ'im Be-hakk-ı fahri 'âlemi pak-i rûl-i nûr-i Rahmânî	Kaşıde/22	Cülüsi yye	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Fahri
4b-5a	Muştafa Efendi	Hâbbâz ey gönçe-i na'lı-i gülîstân-i ümîd Merhabâ ey kışver-i 'âlî-penâh-i pâdisâh	Hamdül'llâh itdi Sultân Muştafâ mülke cülûs Müjde Sultân Muştafâyı kıldı [kim] Bârî cülûs	Kıf'a/11	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Muştafa Efendi
5a-5b	Nâzım Celebi	Old ol sultân-ı balr ü ber şeh-i çarlı iftîlâr Mîhr-i 'âlem-lâbeş bure-i sa'âdetden bedîd	Yümn ile talhta cülûs idükde târîhün didüm İde Sultân Muştafânî devletün Mevlâ mezîd	Kıf'a/5	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Nâzım Celebi
5b-6a	Oşnân Efendi	Hamdül'llâh kim cihân oldı ser-â-ser pür ziyâ Şâldı pertev 'âleme nûr-i Muhammed Muştafa	Zâhir oldı bîn yüz altı iğre târîh-i cülûs Pür-şâfâ kıldı cihân mülkünü Sultân Muştafa	Nazım/10	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Oşnân Efendi
5b	'Adlî	İf'âb-ı râhatda temâşâ eyledüm ber-vefk-i kâm Gûşuna imezden evvel bir gice bang-e lûlûs	Böyle resm imiş kâlem birle 'üqârid 'Adlîyâ Kıldı Sultân Muştafâyı dâver-i devrân cülûs	Kıf'a/7	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger 'Adlî <i>Mehmed 'Adlî Dîvânı</i> , s. 129
5b-6a	'Arîf	Zihî lûtf-i Hüda k'oldı zulûrûmdan cihân dî-şâd Serre zîver-efvâ oldı bir şâh ki mû'îad ¹	Cülûsün gûş idip bîn şevk ile didi 'Arîf târîh Sevâ-yı mülk-i Sultân Muştafâdur şad mûbârek-bâd	Nazım/7	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger 'Arîf
6a	Mü'ezzîn 'Abdu'llâh Celebi	Geçdi talhta 'izzet ü iclâl ile yâ Rab şükür Müjde olsun 'âleme bir Hüsrev-i ferhunde-râ	Çıkdi bir 'Abdi didi târîhünü âvâz ile Pâdisâhdür bu cihân mülküne Sultân Muştafa	Kıf'a/8	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mü'ezzîn 'Abdu'llâh Celebi
6a-6b	Nazmî İbrâhîm Efendi	Başup taşın kudûmün küne-i valhede sa'âdetle Cülûs itdi geçüp Hân Muştafa talâtına bi-kaygu	Çıkup kırklar bu güfâr-i meseret ile Nazmîye Didiler târîhün şâh-ı cihânı salânatdır bu	Kıf'a/5	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i> <i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Nazmî İbrâhîm Efendi
6b	Mehmed Velbî	Hamdül'llâh nefsi-rûha geldi kuvvet buldı rûh 'Âlemi kıldı mûnevver virdi dünyâya neşât	Devlet ile eyledükçe şâlu 'âlem talâtına Didi târîhünü anuñ şanki ol emîn-i rûh	Kıf'a/3	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i> <i>Fâ'ilâtün Fâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Mehmed Velbî

¹ Bu şiir, 6b-7a'da da bulunmakta olup mükerrer yazılmıştır.² Bu mısra da vezin tutarsızdır.

Adres

Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Bölümü, Kayalı Kampüsü-Kırklareli/TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Adress

Kırklareli University, Faculty of Arts and Sciences, Department of
Turkish Language and Literature, Kayalı Campus-Kırklareli/TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

6b	Melhemmed Ioplanei	Bi-hamdî'llah ki Sulţan Muştâfânuñ Cûlûsı virdi râiat pür ü gence	Görüp gülzâr-ı 'adlı içre hatîf Didî târîh için açıldı gönçe	Kit' a/2	Târîh	<i>Meftâ'ilün Fe'ülün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Melhemmed Ioplanei
6b-7a	'Arif	Zihî luf-ı Hüdâ k'oldi zulûrundan cihân dil-şâd Serine ziver-ezâz oldi bir şâh ki mu'îad ³	Cûlûsın gûş idüp bin şevk ile didî 'Arif târîh Sezây-yi mülk-i Sulţan Muştâfâdur şad mülbârek-bâd	Nazım/7	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger 'Arif
7a	Mahmûd Hayrabolı	Kuţb-ı effâk-ı hilâfet âb-rûy-ı salţanat Âfîab-ı dîn ü devlet ol muzaffer muktefâ	'Âlem-i gaybkdan gelüp hatîf didî târîhinî Şâh-ı 'âlem neyl-i Hak nesl-i Muhammed Muştâfâ	Kit' a/3	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
7a	Mahmûd Hayrabolı	اِنَّ اَبى النَّصْر اَلَّذِى اصْبَحْتَ اَعْدَاوُهُ فِى عَصْرَاتِ الْحَيَاةِ	قال لسان العيب تاريخه نصر من الله ثلثا مصطلحا	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
7a-7b	İleri	سَمِىَ فخرِ عالم مصطلحى خان صلتى ال عثمان ذخر اشباه	راى تاريخه فى الترم هجرى بنا لا يجهل الا خير الله	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger İleri
6b-10a	Fennî Çelebi	Hezâran şûkr ü minnet salţanat-balşâ-yı yezdâna İdüp erzân/îlâh-ı devleti Cem-câh-ı devrâna	Muvaffak ola 'albinden nice dürlü gazâyâ ol İde şenşirim âvize melâ'ik 'arş-ı rahmâna	Kaşide/25	Cûlûsı yye	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Fennî Çelebi
7b-8a	Süleymân el-Müderriş	بنام خدای کریمى ر جیم قدیسى حلیسى عطیسی طیبم	جو شمس و سدا در میان [...] 4	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
8a-8b	Süleymân el-Müderriş	کشم سعید بود بطود که نور و طورش جهان می مند	ز جل تاخ خود بیش یگر بجل بید خواه او داد سمع اجل	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
8b-9a	Süleymân el-Müderriş	تُو یا تشار در در هفت کرد سما تتر اخوشتا هاش کرد	که سلطان برین شه مصطلحا ابد جاد بد او الهی سزا	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Süleymân el-Müderriş
9b	Fetih	Bi-hamdî'llah kudüm-i şeriyâr-ı a'zam âşârı Ferah-nâk eyleyüp halk-ı cihânı eyledi iliyâ	Hıfâb-ı gaybâden ilkâ müstemî' düşdi târîh ⁵ Fetel-nâke fütûlân İyyibben geldi ana büşâ	Kit' a/6	Târîh	<i>Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün Meftâ'ilün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Fetih
9b	Mahmûd Hayrabolı	Hak bize bir padişâh-ı a'zam ilşân itdi kim Nûh felekle devr idelden görmedi mişlın şümûs	Hâletî nîlletde Hân Ahmed dmiş târîhinî Hâliyyâ şel-zâde Sulţan Muştâfâmündür cûlûs	Kit' a/6	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
9b-10b	Mahmûd Hayrabolı	Evvelâ idüp mülhimâl-i gazâyâ ihtimâm Re'y-i şâ'ib eyledi hâkkâ ki ol pâkîze-tûs	Heft-kişer hâlkım fennâma münkâd kıl Câlma reşk cylesün İskender ibni Keykavûs	Kit' a/19	Târîh	<i>Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün</i>	Başlık: Târîh-i Diger Mahmûd Hayrabolı
10a-11b	Almed Efendi Hâne-i Haşşa	لحمى بعضى سلطان طاهر لوج الموم و بحرن الكافر	لبس تاريخ جوسك خفي لائن بولك وجد في طاهر	-	-	-	Başlık: Târîh-i Almed Efendi Hâne-i Haşşa

³ Bu mısra da vezin tutarsızdır.⁴ Mürrekkep akmasından dolayı sondaki kelimeler okunamamaktadır.⁵ Bu mısra da vezin tutarsızdır.

Adres

Kırklareli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kayalı Kampüsü-Kırklareli/TÜRKİYE
e-posta: editor@rumelide.com

Adress

Kırklareli University, Faculty of Arts and Sciences, Department of Turkish Language and Literature, Kayalı Campus-Kırklareli/TURKEY
e-mail: editor@rumelide.com

10b	Emmî	Fıylesün peyk-i meserret müjde cümle ‘âleme Taht-ı ‘Oğnañıye bir şel kıldı fâjr ile cülüs	Müjde idüp jâlime Emmî didi târlîhî Kıldı Sultân Muştâfâ ikbâl üi kâdr ile cülüs	Kıf’a/6	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Emmî	Diger
10b- 11a	Sürürî	Müjde ey ilâk-i cihân kim ‘âlem oldı pür-zîyâ Kim tûr’ idi bugün nûr-ı Muhammed Muştâfâ	Cüs idüp kalbüm sürür ile didüm târlîhî Pâdisâh-ı nûr-ı ‘âlem bid Sultân Muştâfâ	Nazım/9	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Sürürî	Diger
11a	Dervîş Almed Der- Hazine	Mağdemün itdi eyâ pâdisâhâ delûr[i] hemân Zîneti jûle-i berin reşk-i gülîstân-ı cinân	Dilerüm jâzret-i İlağdan ki hemân jûnkârum Kuvveti bahtuñ ide düşmeni bî-fâh u tüvân	Kâşide/31	Cülûsi yye	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Dervîş Almed Der- Hazine	Diger
11b- 14a	Ralîmî	Hamdülîlâh ey şelen-şâh-ı serî-i ma’ delet Feyz-i teşrifünle mülkî oldı dîlden gam cîdâ	Geldi bîn yüz alında evenge ‘adl u yûm ile Pâdisâh-ı ‘adl-ara eğıd Sultân Muştâfâ	Kıf’a/22	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Ralîmî	Diger
12a- 12b	Mü’ezzîn ‘Abdu’lîlâh Çelebi	Yâ ilâhî lûf u îhsân eyledün ‘âlemlere Geçdi talîha Hamdülîlâh ol şel-i şevket henüz	Hamd idüp üş jâzetün ‘Abdî didi târlîhî Geldi evvelkiden ay cem’ oldı üş jâzet henüz	Kıf’a/12	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Mü’ezzîn ‘Abdu’lîlâh Çelebi	Diger
12b- 13a	Bâkî	Gül-bün-i gülzâr-ı bağ-ı ‘adl-i fâzîl-i Kürd-gar Tâe-bâlş-ı lûc-dârân şâh-ı gerdün-iktîdâr	Vâlîde Sultân idüp hem bir du’â târlîhî Hamd ey şel Muştâfâ kıldum cülüs evvel bahâr	Nazım/11	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Târlîh-i Diger Bâkî	Diger
13a- 13b	‘Zamirî	Hamdülîlâh ‘âleme oldı yine lûf-ı Hüdâ Feyledi bir pâdisâh-ı dâd-arâyı ‘atâ	Şâd olup ‘âlem Zamirî didiler târlîh için Ola dâ im ma’ delet-gâhunda Sultân Muştâfâ	Nazım/11	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: ‘Zamirî	Diger
13b	Nakşî İbrahim Efendi	‘Ömrin eñzân eyleye devlet ile Hayy u İlah Oldı Sultân Muştâfâ ‘anğâ-yı ‘âlem pâdisâh	San’at izlâr eyleyüp Nakşî didi târlîh için Çü yedi iklîme Sultân Muştâfâdur pâdisâh	Nazım/12	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Nakşî İbrahim Efendi	Diger
13b- 14a	Nakşî İbrahim Efendi	Bi-‘hamd’lîlâh sa’âdet pertev-i nûr-ı tecellîde Şelen-şâh-ı cihânün devlet ile dil pesendide	Gelüp bir şevk ile teşrifine Nakşî didi târlîh Cülûsi oldı Sultân Muştâfânun bîn yüz alında	Nazım/5	Târlîh	Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün	Başlık: Nakşî İbrahim Efendi Nakşî Dvân, s. 261. Bu şiir, Dvân da tek beyittir.	Diger
14a- 14b	Mahmûd Kânkurî	Bîhamd’lîlâh neşât oldı zanânda o bedr ayuñ Fütûlât u gazâsundan bi-küllî ilâk-ı insânî	Mükerrer olmaga bâ’îş nedir dîsen o meskendin Elez olur vâtan hubbı jûşuşa kim ola vâlî	Kıf’a/12	Târlîh	Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün	Başlık: Mahmûd Kânkurî	Diger
14a- 15a	Fennî Çelebi	Matlâ’-ı bure-ı sa’âdetden olup pertev-feşân Eyledi nûr-ı Muhammed gibi delûr pür-zîyâ	Çıkdı bir Hîzr-ı jûred Fennî didi târlîhî Müjde oldı pâdisâh şel-zâde Sultân Muştâfâ	Kıf’a/5	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Fennî Çelebi	Diger
14b	Mustağîm Çelebi	Mazhar-ı feyyâz-ı ‘âlem olduñ ey şâh-ı cihân Eyledi şâdan u jûrem jâzret-i Mevlâ sızı	Güş idince Mustağîm oldum didüm târlîhî Pâdisâhüm aldı İslâm ‘asker[i] bu Sağrı	Kıf’a/5	Târlîh	Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün Fâ’ ilatün	Başlık: Mustağîm Çelebi	Diger
14b- 15a	İnâm-zâde Şükûfî Melhemmed	Cihân nûr-ı Muhammedden ziyâ bulduğı pek zâhîr Ki Sultân Muştâfâ şâh-ı cihândur düşmenin kâhîr	Şükûf didi zevk ile sürümden gelüp nûtkâ Cülûs-ı taht-ı şelen-şâla târlîh oldı bîl zâhîr	Nazım/5	Târlîh	Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün Mefâ’ ilün	Başlık: İnâm-zâde Şükûfî Melhemmed	Diger
15a	el-jâc Melhemmed Kethüdâ-yı Melterân	Çok şûkr pâdisâhımız Sultân Muştâfâ Hân oldı Bedr oldı yûzi mâlumuz Cümle ‘âlem rû-şân oldı	Çün bulundu pâdisâh ‘Ömre-i jâvî vîre İlah İlûkminde-dür Ka’betu’lîlâh Muştâfâ Hâna yâr oldı	Koşma/4		8’li hece vezni	Başlık: el-jâc Melhemmed Kethüdâ-yı Melterân Haşşa	Diger el- jâc Melhemmed Kethüdâ- yı Melterân Haşşa

	Hayme-i Haşşa		Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-âcî Muhammed Muştâfâ Ceddidür annu Sulţân bin Sulţân Meleşmed Muştâfâ		Didi târîhî Eşameci İhtiseyn baltacı İktifâ Cülüs İddi Sulţân-ı şulb-ı Meleşmed Muştâfâ	Mesnevi/5	Târîhî	Bu şiirde belli bir vezin tespi edilememiştir.	Başlık: Târîh-i Diger Eşameci Hüseyn Baltacı
15a-15b	Enbiyâ' vü evliyâ hem ser-âcî Muhammed Muştâfâ Ceddidür annu Sulţân bin Sulţân Meleşmed Muştâfâ								
15a-15b	Şad-ıezârân şükür Bârî kim dil-i pür-mürdeyi Yümni-i teşrîfî ile taze vü ter kıldı Hudâ				Erba' in çıkma La' lî didi hâfîz târîhî Mijde 'asra pādīşāh-ı 'ālem oldı Muştâfâ	Kıf'a/3	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger La' lî
15b	Yümni-i teşrîfî-i kudüm-i Vâlide Sulţân ile Mazhar-ı sür-i sürür dem-be-demdir Edrine				Didiler teşrifne ehl-i vilâyet ey Nazım Vâlide Sulţân kudümünle İremdür Edrine	Kıf'a/8	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Nazım Bu şiir, Yalhyā Nazım Dīvān'ında bulunmamaktadır.
16a-17a	Dide rüşen pādīşāh-ı lefz-kışverdür bugün Bir İudavend-i ciliân-bân İstev-i 'ālem-penâh				Tahtta geçdikde sı'âdetle Nazmâsâ didüm Delure Sulţân Muştâfâ 'adliyle oldı pādīşāh	Kıf'a/31	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Nazım Yalhyā Nazım Dīvān, s. 601-603.
15b-16a	Zill-i Yezdân İhazret-i Hân Muştâfâ Tahtı pür-nür idüp oldı set-frâz				Bende-i Valhyî didi târîhîni Devletün dâ'im ola 'ömürün dırâz	Kıf'a/4	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Valhyî Bu şiir, Yalhyā Dīvān'ında bulunmamaktadır.
16a-16b	Mahtâ' -ı zill-i İudâ-yı tîc-dâr-ı evliyâ 'Alemin İstevlîsi hem-nâm-ı falı-ı enbiyâ				Muştafa-ı Rahmâna bakdum süre-i târîhîni Fecl ü Tâ-hâdan cülüs geldi Sulţân Muştâfâ	Nazım/5	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Muştâfa Etfendi
17a-17b	Hamdülîlâh buldı revnak kim semâvât u zemîn Garğ-ı nûr oldı ciliân misl-i aşlâb-ı güzîn				Hâtîr-i gıyâdan Kûlâhî didi târîhîni hemîn Dâd-ı Hakk mâ-câ' c illâ rahmeten lî'l- 'âlemin	Mesnevi/6	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Kûlâhî
17a	Besmeyleyle İhazret-i kim ki ide Fecl-i bâb Hâk Te'âlâ kavlini fî'lini meşkur eyledi				Ma' nevi ol cism-i pâke söyle târîhî eyle kim Nûr-ı pâke-i Muştâfâ dünyâyı pür-nûr eyledi	Kıf'a/9	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Ma' nevi
17a-17b	Hâzret-i Sulţân Meleşmed rahmetü'lâhî 'aleylh Anda zâhür olmuş idi ol kemâl-i Muştâfâ				Şur' le şaldı 'âleme İhsân-ı cenâl-i Muştâfâ	Kıf'a/5	Târîhî	Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn Fā' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Ma' nevi
17b	Her ne zamân ki yâver-i İhazret-i miste'ân olur Ehl-i niyâza seyr-i İbâb bâ'ış-ı 'izz ü şân olur				'Arz-ı merâm idem şelâh lûtfun olursa virmeye Ol varâk-ı mülâzemet kim bânâ İhazret-i cân olur	Nazım/8	Târîhî	Müştef' ilūn Müste'f' ilūn Müste'f' ilūn	Başlık: Târîh-i Diger Meleşmed el-Yanyevî
18-20b	Gel e ey peyk-i şabâ hoş-reflâr Gel e ey İhame-i mu' eiz-güflâr				Bu du'â ile ola nâmet tamâm Yâver ola ânâ ol Rabb-i enâm	Mesnevi/79		Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn	Başlık: Târîh-i Diger Cevherî

17-19a	Füyûzî Meçmûd Efendi	Hamdül'lâh yine zâhir oldu sır-ı evliyâ Seyf-i Hâkdar çıkdı kından geldi Sultân Muştâfâ	Ey Füyûzî zâhir oldu sır-ı târîh-i cülûs Melâ'î şer'-i Muhammed câ' e Sultân Muştâfâ	Nazm/11	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Füyûzî Meçmûd Efendi	Diger
19a- 21a	Hiştâmî	Emir-i dâdir ile Sultân Ahmed-i gufrân-penâh 'Azmi idüp dâr-ı bekâyâ eyledi terk-i fenâ	Didi târîh-i cülûsını Hâtâmî-i fakîr Oldı Sultân Muştâfâ şâhib-kurân-i pâk-râ	Kıf' a/13	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Hiştâmî	Diger
21b- 21a	Nâzım	Merhabâ ey ma'la' -ı âyât-ı fetâ ü ma' delet Makdûmü a' dâyi imişdür mu' aştal kârdân	Sükr-i Yezdân eyleyüp fatîh didi târîhîni Bir kıl ile Sakız aldım fem-i guftârdân	Kıf' a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Nâzım	Diger
21a	'Abdu'l-Bâkî	İlâhî her isimüz eyle âsân Cihân içre mu' ammer ola Sultân	Su' âdele mübarek ola devlet Be-hakk-ı süre-i Tâha vü Kur'ân	Nazm/6	Târîh	Me'fâ'îlün Me'fâ'îlün Fâ'îlün	Başlık: 'Abdu'l-Bâkî	Diger
21a- 22b	Halîl el-kâdî	Hamd ol Allâha ki birdür şek yok Şöyle birdür ki âna şâni yok	Bu fakîrün nîdâsını ya Allâh ⁶ Vire ma'şûdını anuñ Allâh	Mesnevî/32		Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Halîl el-kâdî	
21a	-	Bi-İhamdî'lâh takdîr eylemiş ezelden hâzret-i Bârî Oldı müyesser miyânına tîg-i İbâbîb-i Muştâfâ	Du'âmız müsteccâb oldu didi târîh Çıkdı aşîyâından cülûsına Sultân Muştâfâ	Kıf' a/2	Târîh	Bu şürde belli bir vezin tespit edilememiştir.	Başlık: Târîh-i Diger Ser- bostânî Edime	
21b- 22a	Huldî Çelebi	Ol semiyî-i fâhîr-i 'âlem hânedân-ı saltanat Âfîtiâsâ tulû' idi ufukdan pür-zîyâ	Çâr ref' oldu hele Huldî didüm târîhîni Hâk mübarek eylesün her dem cülûsün Muştâfâ	Kıf' a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Huldî Çelebi	Diger
22b	[Luftî]	Bi-İhamdî'lâh ki sultân ibni sultân Muştâfâ Hâna Müvesser oldu şevketle cülûs-ı taht-ı sultânî	İlâhî tûl-ı 'ömri ile mu' ammer eyle ol Hâmî Mübarek eyleye Allâh cülûs-ı taht-ı sultânî	Kıf' a/3	Târîh	Me'fâ'îlün Me'fâ'îlün Fâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger [...]	
22b- 23a	[Luftî]	Sad-hezâân hâmd u şükür olsun olup lutf-i İlâh Bir hümâ-yı saltanat taht üzre oldu pâdişâh	Hamd u şükür eyleyüp Lutfî didüm târîhîni Lutf idüp Hâk kıldı sultân Muştâfâyı pâdişâh	Nazm/10	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: [Luftî]	Diger
23a- 23b	Emmî	Muştâfâ Hân şehen-şâh-ı hümâyûn-ı fâhîr Nâzil olmuş ezeli şevket âna bâlâdan	Müy-i himmet Sakızın kapdı fem-i a' dâdan Kâf'îlâc ile düşdi işbu târîh-i du'â	Kıf' a/21	Târîh	Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Emmî Efendi	Diger
22b- 24b	Müfî	Hamdül'lâh elh-i İslâm buldı bir şâh-ı güzîn Fazl-ı lutfıyla 'inâyet idi Rabbü'l-'âlemîn	Kâf'îlâc ile düşdi işbu târîh-i du'â Bâreka'lâh oldu sultân Muştâfâ şâh-ı emîn	Kâşide/18	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Müfî Efendi	Diger
23b- 24b	Bâbî Efendi	İşrâ'ı avâcî lîha سبع الوری وصبا سرت البيا فلم تترك بنا وصبا	Şükür المورليہ والبيہ اركہ جلالہ بر جلیس المصطفیٰ طریا	-	-	-	Başlık: Târîh-i Diger Bâbî Efendi	
24b- 25a	Bâbî Efendi	'Acch mi neşve-i câm-i meserret iusa âfâkı Bi-İhamdî'lâh yine sır-ı Meçmûd Muştâfâ geldi	Tulû' -ı şems-i ikbal-i cülûsün söyle târîhîn Serî-i mülke 'adile cülûs-ı Muştâfâ geldi	Kıf' a/7	Târîh	Me'fâ'îlün Me'fâ'îlün Fâ'îlün	Başlık: Târîh-i Diger Bâbî Efendi	
25a	Valyî Efendi	Bâreka'lâh neşr idüp âfâka lutfın Zül'-celâl Hâne-i sür oldu 'âlem kâlmadı vech-i 'abîs	Valyiyâ erbâb-i dâniş didiler târîhîni Aljisen-i İhlâyle Sultân Muştâfâ idi cülûs	Kıf' a/7	Târîh	Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	Başlık: Valyî Efendi	Diger
25a- 25b	Himmet-zâde Abdu'lâh Efendi	بھادللہ ز لطف شایگان حصرت مولی شہ کردون جانی را سرور سلطنت نہ جا	دعا گوئی قدیم از نور تاریخ جلیس کلت مبارک باد سلطان مصطفیٰ را مسند اعلا	-	-	-	Başlık: Himmet-zâde Abdu'lâh Efendi	Diger

⁶ Bu mısradâ vezin tutarsızdır.

24b-27a	Mâhîr ‘Abdu’lîlâh Efendi	Bi-îhamdî’lîlâh teşrîf şubh u sa’âdet Cihâna fer vîrûp iûşîd-i rahşân	Tefe ⁷ ’ül eyledüm târîhî Mâhîr Güzle geldi cûlûs-ı Muştâfâ’îlân	Kıf’a/20	Târîh	Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Fe’ûlûn	Başlık: Târîh-i Diger Mâhîr ‘Abdu’lîlâh Efendi
25b-26a	Şâbit	Salânat-pûrâye Sultân Muştâfâ Hân-ı dilîr İtdî zer-evreng-i rûmnâmî-nigâr ⁷ üze cûlûs	Delhî tebsîr eyle Şâbit sen dalîl târîhî ile Müjdeler âfâka Sultân Muştâfâ kıldı cûlûs	Kıf’a/11	Târîh	Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Şâbit Bosnalı Alâeddîn Şibî Dvân, s. 319-320.
26a	Tâlib	Hamdülî’lîlâh oldı tâlî’ âfîtab-ı salânat Rûşen itdi ya’ n’çeşm-i ‘âlemi Hân Muştâfâ	Kilk-i fikrüm yazdı târîh-i cûlûsân Tâlibâ Delhre oldı pâdişeh şad-müjde Sultân Muştâfâ	Kıf’a/8	Târîh	Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Tâlib Bursalı Tâlib Dvân, s. 143.
26a-26b	Tâlib	Eşer-i feyz-i cûlûs sa’ d-i Sultân Muştâfâdandır Ki devletle geçince talîta bir fetîh-i garîb oldı	Bi-îhamdî’lîlâh olup imdâdî bîd-i ‘avn-ı Yezdânûn Yine Sakız dehân-ı pak-i İslâma nâşib oldı	Kıf’a/13	Târîh	Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Tâlib Bursalı Tâlib Dvân, s. 144-45.
26b-27a	Nâzî Çelebi	İhamdülî’lîlâh baht-ı dünyâ açılıp oldı sürür Kâ’înâta bir şehîm nâmnı meşlûr eyledi	Hamid idüp Nâzî cûlûsuna didi târîhîni Sûl-i Sultân Muştâfâ dünyâyı meslûr eyledi	Kıf’a/7	Târîh	Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Nâzî Çelebi
27a-27b	İşâib Çelebi	İhamdülî’lîlâh şâh olaldan ‘âlem oldı pür-safâ Cân-bahş-ı ‘adl iûl dâd gider bugün ey melîl-kâ	Guşuma geldi İşâib hâfîf didi târîhîni Dem Mehemmed gerherinden nûr-i Sultân Muştâfâ	Nâzım/7	Târîh	Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger İşâib Çelebi
27b	Tablî Efendi	Hamdülî’lîlâh fâzî lûtfından cenâb-ı Kibriyâ Feyledi eürle ‘ibâdu’lîlâh ilhân u ‘atâ	Tablîyâ didüm du’ â-yî layr ile târîhîni ‘İzz ü câhla ser-frâz ola Sultân Muştâfâ	Nâzım/12	Târîh	Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlâtûn Fâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Tablî Efendi
28a-29a	-	Sabâ-yî feyz-i Hak geşt eyleyüp bîg-ı dil iûl cânu Bir iki müjde-i ferîlunde işâr itdi rûhnî	İde hem iûl-ı ‘ömr ile mu’ammer talîğalunda Zamân-ı devletinde eyleye âsude devrânı	Kaşîde/32	Cûlûs yye	Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Du’ â-gûy
27b-28a	Enîş Receb Efendi	Açıldı tîre-çeşm-i bahtı delhrûn oldı nûrnî Nûr buldı zerre-i pîr-işlât-ı salânat	Ola dâ’im nûvîs-i hat Enîş-i âyet-i Kur’ân Celîs-i şâh-ı deryâ-dîl yazılusun nâm u ‘unvânı	Nâzım/7	Târîh	Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn Meftâ’îlûn	Başlık: Târîh-i Diger Enîş Receb Efendi
28b-33b	Mâhîr ‘Abdu’lîlâh Efendi	Rûşen itdi delhî milr-i tab-dâr-ı salânat Nûr buldı zerre-i pîr-işlât-ı salânat Câmî’ine kûbbe-i eflâkî itdi pür şudâ Hûlbe-i mu’vîz-kefâmî şehrîyâr-ı salânat Halk-ı ‘âlem’ iyd idüp güldi açıldı gonçeler Talîta geçdi pâdişâh-ı tac-dâr-ı salânat Zübde-i cedâd-ı ‘âlî-câh Sultân Muştâfâ Pâdişâh-ı şîr-savlet kâm-kâr-ı salânat Buldu şîhîhat ma’kem-i pak-i şeh-i dâvâ ile Hastegân-i berdegân-ı diğdâr-ı salânat Tâze buldı revnak-ı evreng Süleymân yine Zât-ı pakî oldı şîmdi iftîlât-ı salânat Ab-ı tûğ-ı ‘adl âfâka vîrûr neşy ü nemâ	Müjdeler ey feyz-i mazlûmân ‘adâlet vaktîdür Şîr ü âlûl birbirini lî’lûğalunda bulur Her za’îf ü nâ-tûvân bulsun selâmet vaktîdür Güşe-i ‘uzlet-i nişân günümâ eşşâlâ Atsun eflâke küllâhun ser-be-ceyb olan gönül Pâdişâha çekdûğı de’îl iûkâyet vaktîdür Nice demdür olmış idî pây-nâl ehl-i kemâl Çarîha nâz eylese etbâb-ı lîyâkat vaktîdür Gâm u guşsa ber-îtaf şînden girü ey dil ne güm Hakkâ hâmd olsun keder buldı nîlâyet vaktîdür Pâdişâhum pâdişâhum sâna kâlmışdûr işi	Terkib-i Bend/5		Başlık: Târîh-i Diger Mâhîr ‘Abdu’lîlâh Efendi	

⁷ zer-evreng-i rûmnâmî-nigâr: zer-evreng-i minânî-nigâr⁷, metin.

29a	Mehmed Şeyhî Mevlevî	‘Alemlî iliyâ ıder ol cüyâr-ı salânat Düşmen eyler bize şimdi ser-fürû vü lîak-bûs Kıldı. Sultân Muştâfâyı dâver-i devrân cülûs ای چراغ اسماں وی رحمت حق بر زمین تله من کوں دار و رحمت من بین	Mâhîr-i bî-çâreye luf u ‘inâyet vaktidür İlâk bilür lîlâs kulûndur bi-gümân u irtiyâb Bir çerâğ ile be-lîak-ı âyete ümmü'l-kitâb ای شای رو مدد خواہ محمد مصطفی مصطفی صاحب الإرحمة للعالمین	-	-	-	Başlık: Târih-i Mehmed Mevlevî	Diger Şeyhî
29a- 29b	Mehmed Şeyhî Mevlevî	Hâzret-i zill-i Hudâ hem-nâm-ı Sultân-ı rüsûl Yâ ‘n/ Sultân Muştâfâ ol dâver-i şevket karin	Düşdi silk-i nuşk-ı Mevlânâda târîh-i cülûs Muştâfâ mâ-câ ‘e illâ rahmeten li’l-âlemin	Kıf’ a/10	Târih	Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin	Başlık: Târih-i Mehmed Mevlevî Be-lîane-i Beşiktaş	Diger Şeyhî Be-lîane-i
29b- 30a	Toplanceli Mehmed Efendi	Te’ âla’ lîlâh ki bulduk feyz-i Hakdan nî met-i ‘uzmâ Ferañ-nâk oldı ‘âlem ser-te-ser şarkâ ilâ garbâ	Didi mütâz olur düşüğe bir târîh tamâm el-lîak Selâmet buldı Sultân Muştâfâ ile cihan lîlâ	Nazım/9	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i Toplanceli Efendi	Diger Mehmed
30a- 30b	Vâlî Efendi	Dilâ şâd ol ki ‘âlem cümle pür-sür u süür oldı Bu lîakun peyker-i zerdî şafâdan oldı la’ l-i reng	Du’ â idip cülûs-ı pâkine Vâlî didi târîh Mübârek ola Sultân Muştâfâya ‘adl ile eveng	Kıf’ a/11	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i Efendi	Diger Vâlî
30b- 31a	İlmî Efendi	U’ âb-ı râhatda temâşâ eyledim ber-vefk-i kâim Guşuma immezden evvel bir gece bâng-i lîrûs	Tarf-ı lîatiden dimidi ‘İlmîyâ târîh-i lîb Kıldı Sultân Muştâfâyı dâver-i devrân cülûs	Kıf’ a/15	Târih	Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin	Başlık: Târih-i Efendi	Diger İlmî
31a- 31b	‘İzzetî Çelebi	Hudâ lâyk görüp talî üzere Sultân Muştâfâ Hâmî Geçüp bir kurtu sâ’ atde karâr idti kerem-kâm	Bilâmdî lîlâh ki ol şâh cilâna lîş cülûs idti Bu sene ‘İzzetî Hakdan umanz luf u lîşanı	Kaşide/14	Cülüsi yve	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i ‘İzzetî Çelebi	Diger
31b- 32a	Remzî	Bi-lumdi lîlâh cilân reşk-âver-i lîlâ-ı berim oldı Serây-ı sür olup ser cümle ‘âlem şevk-i şâdide	Geçüp bir müjde-ves şevkiyle Remzî didi târîh Cülüsi oldı Sultân Muştâfâyı bin yüz alılda	Kıf’ a/10	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i Remzî Bâ- cülüsi-ı Humâyûn	Bâ- cülüsi-ı Humâyûn
32a	Remzî	Zilî nevruz-ı sultânî ki oldı Şeb ü rûza ber-â-ber mîlur ü malûn	Du’ â idip didim târîh Remzî Humâyûn ola lîlâh pâdisâluñ	Kıf’ a/5	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Fe’ ilün	Başlık: Târih-i Remzî Bâ- lîşn-ı Hâft-ı Humâyûn	Bâ- lîşn-ı Hâft-ı Humâyûn
32a- 32b	Remzî	Yine âvâze-i fetî ü zafer hengâm-e-gîr oldı Yine gül-bâng-ı nusretle pür oldı kühbe-i minâ	Bozuldı fîlâdan balıç üzere küffârın donannası Sakız fetî olup çıgnıd pâ-nâl oldı hep a’ dâ	Kıf’ a/15	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i Remzî Bâ- fetî-ı Sakız	Bâ- fetî-ı Sakız
32b- 33b	Zülâlî Çelebi	Zamânede katı çokdur şikâyetim ü su’ âl İder efâqla idbâr erâzile iğbâl	Müdüñ-ı talîp-i şelen-şâde ola müstedâm Mu’ in ola Hâlık bi’ l-guduvvî ve l-aşâl	Kaşide/30	Cülüsi yve	Meft’ ilün Fe’ ilâtin Meft’ ilün Fe’ ilâtin	Başlık: Târih-i Zülâlî Çelebi	Zülâlî
33b- 34a	Zülâlî Çelebi	Hâzret-i Sultân-ı a’ zam dâver-i dâra-yı Cem Yâ n/ nûn-ı lîlâzret-i Sultân Mehmed pür-kerem	Ey Zülâlî ‘arş-ı a’ ladan didler târîh Oldı Sultân Muştâfâ zîverde melik ü lîşem	Nazım/3	Târih	Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin	Başlık: Târih-i Zülâlî Çelebi	Diger
34a- 34b	Fakîrî Çelebi	Derdlü kullara selâmet oldı Sultân Muştâfâ Serî-i salîmatda pâdisâb-ı zill-i Yezdânî	Haste-lîlâ olan Fakîrî didi târîh anuñ Bize Mevlâdan ‘inâyet oldı Sultân Muştâfâ	Nazım/6	Târih	Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin	Başlık: Târih-i Fakîrî Çelebi	Diger
34b- 33b	Fakîrî	Umûr-ı devleti lîlâh ki ser cümle ‘ulûmudur İtem-nâm-ı şelen-şâb-ı rüsûl dâver-i devrân	Fakîrî müjde kîl âfâka kim oldı bunâ târîh Sakız alındı Sultân Muştâfâyı kî kütümdür	Kıf’ a/5	Târih	Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün Meft’ ilün	Başlık: Târih-i Fakîrî	Diger
33b- 34b	Medhî	‘Ömrini füzün eyleye Allâh kamudan Bâreka lîlâh ey mu’ iz-i devlet ü zill-i lîlâh	Hâfîf didi târîh talîşin ile Medhî Dışın kırıp aldın Sakızı cünd-i ‘adûdan	Nazım/10	Târih	Meft’ ilü Fe’ ilün Meft’ ilü Fe’ ilün	Başlık: Târih-i Sakız Medhî	Fetîh-i
44b	Şâhin Gıray	Bâreka lîlâh ey mübârek tal’ at-ı şems-i Hudâ	Didler târîh dur ‘â-yi devletün maşîd idip Mülki ‘adlîyle idte pür-nûr Sultân Muştâfâ	Kıf’ a/7	Târih	Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin Fâ’ ilâtin	Başlık: Târih-i Gıray	Şâhin

44b-45a	Havfî Çelebi	Bareka'llâh server-i sır-ı ilâhî mültecdâ Pâdişâh-ı âlem-ârâ şehriyâr-ı bâ-şafâ	İstima' idüp cülûsın Havfiyâ târlî için	Kaşıde/15	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Havfî Çelebi	Diger
35a-38b	Nahîfî Çelebi	Bir selher kim âsumânı şâh-ı zerrin-efseni Kıldı teşrif cülûs-ı mesned-i rûşen-geri	Hükmine râm eylesün ferman-revâ-yı bî-mişâl Berr ü balrı şark u garbı yâ n'cümle kişveri	Kaşıde/87	Cülüsi yye	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Nahîfî Çelebi	Diger
35a-41a	[Mahîr 'Abdu'llâh]	Hamdülî'llâh bulmada revnak zemîn ü âsumân Yümm ile kıldı cülûs ol pâdişâh-ı nükte-dân Müstecâb oldı dîr â-yi bendegân-ı nativân Bir yire geldi yine üç lûset-i devr-i zamân Pâdişâh-ı rub'-i meskûn lûzret-i şâhib-kırân Yâ'nî Sulţân Muştâfâ-yı mültecdâ-yı ins ü cân	'Arşa aşşın tûğını şimden gürü lûnkârmuz Bâd-ı feyz ile açıldı gonçe-i ekârmuz Hamdülî'llâh bâd-pâdur râlş-ı balğ-ı kârmuz Müstecâb oldı derûnı virdinüz ekârmuz Faljir ider zât-ı şerîfiyle serit-i salîmat Rûşen oldı dîde-i nih-ı mîmî-i salînat Ey Nahîfî şevk ile oldum didüm târlîmini Oldı Sulţân Muştâfâ zîb-ı makâm-ı serveri	Terkîb-i Bend/16	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Şeh-zâde Sulţân Ahmed Bu şiir, Mahîr 'Abdu'llâh Dîvân'ında s. 496'da yer almaktadır.	
38b-39a	[Nahîfî]	Bir selher kim tîs-ı zerrin ile peyk-i âfîab Devr ideri cîlvâh-ı gerdîş-ı mîlî-çenber-i		Kıf'a/19	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Cülüsi Sulţân Muştâfâ Hân Nahîfî Süleymân Efendi Dîvân, s. 258-59.	
39a	Nahîfî	Ey Nahîfî şad-mân oldum didüm târlîmini Oldı Sulţân Muştâfâ şâh müjde zîb-ı şadın	-	Müfred	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Nahîfî	Diger
39a		Taht-ı 'âliye cülûs idükde târlîm didüm Oldı Sulţân Muştâfâ 'adl ile dehre pâdişâh	-	Müfred	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Nahîfî	Diger
39a-40a	Bedrî	Bahâr oldı müzeyyen itdi gül salın-ı gülîstânı Yine bâd-ı şabâ âşûfte itdi 'andelbâm	'İnâyet eyle Bedrî detd-mende bir çerâğ olsun Mişâl-i zerre-i kem-ter ki nûr eyler güneş anı Göreydi cünbüş-i mevc-i mîzâm-ı lûfîn mîr	Kaşıde/20	Cülüsi yye	Mefâ'ilün Mefâ'ilün	Başlık: Târlî-i Bedrî Bâ-cülüsi Sulţân Muştâfâ	
40a	Na'îmî	Selgereli şâfla-ı rûy-ı gül üzre çarlı-ı berin Nîşâr kıldı güher-dâmeler çü çeşm-i terin	[...]	Nazım/11	Târlî	Mefâ'ilün Fe'ilün	Başlık: Târlî-i Na'îmî Li-cülüsi Süye-i Hudâ	
41a-42b	İbrâhîm Efendi	Hamdülî'llâh tazelendi 'arşa-i bağ-ı cinân Kim nesim-i feyz irişdi lûkm ile Süblândan	Didi Sulţân Muştâfâ çıkduğı birle bir velî Oldı yâ şâhib zamân u nesl-i âl-Oğmândan	Nazım/12	Târlî	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i İbrâhîm Efendi Der-Hâne-i Çâşsa	Diger
42b-44b	Mukîm Çelebi	Ey şelûm kişver-güşâ-yı pâdişâh-ı ins ü cân Mağdemünden şevk ü zevk ile şafâ buldı cihân	Olasın mülk-i cihân içre lemîşe müstedâm Bu Mukîm eyler cû'âyı devletine her zamân	Kaşıde/16	Cülüsi yye	Fâ'ilâtün Fâ'ilün Fâ'ilün	Başlık: Târlî-i Mukîm Çelebi	Diger

* Bu şiir mecmuada tamamlanmamış olup eksik kalmıştır.